

په پامه كاني
گه نجان
۲۷

نجیره ی بابه ته فیکریه کان ۴

ریکھوت

له تهر ازووی ژیریدا

www.iqra.afilamontada.com

منتدى اقرأ الثقافي



موجه محمد مهلا صالح شاره زووری

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com



پهيامهكانى رينوين بۇ گەنجان

رېكەوت

لە تەرازووى ژيريدا

نوسيني:

موحه ممد مهلا صالح شاره زوورى



زنجیره په پیامه کانی گوڅاری رینوین ژماره (۲۷)

• ناوی کتیب: ریکهوت له ترازوی ژیرینا

• نویسنی: موحه محمد صالح نه بویکر شاره زوری

• ناوی زنجیره: زنجیره ی بابه ته فیکر سیه کان

• ژماره ی زنجیره: ۴

• تیراژ: ۲۰۰۰ دانه

• نژبه ی چاپ: په که م

• سالی چاپ: ۲۰۱۴

• ژماره ی لاپه ره: ۷۹ لاپه ره

• دیزاین: رهوشت موحه محمد

• پینداچونه وهی: کزچهر محمد مدلا صالح

• چاپ: چاپخانه ی بی نوی

• سرپه رشتیکار: سرکز کریم احمد

• نیمه یل: renwen2009@yahoo.com

• مالپه پ: www.aubyc.com

له به ریزه به رایه تی گشتی کتیبخانه گشتیه کان ژماره ی (۱۴۲۱) ی سالی

۲۰۱۴ ی پینداروه

هم به رهمه ته عیب له بزچونی نوسه ده کات

پیشہ کی

لہ ریچکھی بلاو کراوہ کوردیہ کاندا لہ دست پی کردنی
نوسینی کوردیہ وہ تا ئہ مرۆ کتیبخانہ کی کوردی کہ لینیکی
گرنگی بی پر کردنہ وہی مابۆوہ.

گرنگی ئہو کہ لینه بہ گۆرین و وہرگرتن نہ چہ سپی، پیویستی
بہ کرانہ وہی دست و پہنجہ و پینوسیٹک ھہبوو، بہ کہوتنہ کاری
میٹشکیٹک بہ وردبونہ وہی بنگایہک، بہ بیر کردنہ وہی ناگایہک.

بۆ ئہم مہ بہ ستہ پیروژہ "مامۆستا موچہ عمد مہ لا سالتھی
شارہ زووری" کہوتہ داوینی — پشکنین بہ لادا کردن بۆ ئہ وہی لہ
تہرازووی ژیری خۆیدا "ریکھوت" بکیشی و بیخاتہ تہرازووی
راستی و گومان لینه کردنہ وہ بۆ دۆزینہ وہی "پہرورہ دگار" ... بۆ
گہران بہ دووی پزیشکیٹک لہو رۆژہ بیپرانہ وہیہ، مامۆستا
"شارہ زووری" لہم بہ راورد کردنی ژیریہ دا لہ گہل ریکھوت
کہوتہ کیشہ، بہ لآم کیشہ یہ کی بہ بہرہم، شاعیری گہورہ
"مہ حوی" دہ فہرموی:



ژهریځکی چوون - احاطه - چیه نیسبه تی له گډل

روژتیکی بی نیهایه ت و بی چوون و بی چوان

له سهره تای دروست بونی ئاده میزاده وه تا ئه مپړؤ کی شه و
چله مه و وته نه پراوه یه بهرام بهر به هه لویست له گومان و
راستیدا، هندی ریگای سه پاندنیان گرتبو و بؤ چه سپاندنی
"راستی"، هندی کیش ریگای لیورد بونه وه و ژیریان گرتبو و
گرتوشیانه بؤ ده رختنی راستی.

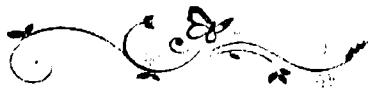
نم نویسه شیوه چیرۆکه ی ماموستا "شاره زوری" یه کم
تی کوژانه بؤ یه کالاکردنه وه ی پروا بهرام بهر به یه کسان و
چه سپاندنی "بیری دروست کهر"، سوپاسی خو هیلاک کردنی
ده کری ده رباره ی گومان نه هیشتنی و ریگای "پاکی" گرتن بؤ
ناسوده یی دهرون و هه موو خوینده واریکی کورد بانگ کراوه بؤ
خویندنه وه ی به قوولی نهک به ساده یی.

همه صالح دیلان

سلیمانی

۱۹۷۵/۵/۵





بۆ سەربازی

پاش ناو خۆیندنه و هه مانو دابه شکردمان به سههر
ئۆتۆمبیله كاندا، به كاروانیكى سەربازی "القافلة العسكریة" له
هه له بجه وه به ره و سلیمانی به پڕی كهوتین، له ئۆتۆمبیلیكى
"زیل"ی سەربه تالدا خۆم هه لسه پاندبوو، پاش بیر کردنه وه به كی
زۆرو روچوون له ده ریای نه ندیشه دا، له پڕ شیوه ی به كیكم هاته
پیش چاو كه سه ری شوپ کردبووه به سه ر كتیبه كدا و له بن
ئۆتۆمبیله كه له ترسی هوروژی با خۆی قایم کردبوو، به
خه مباریه كه وه ده یخۆینده وه، زۆرم پیخۆش بوو، چونكه له و
باوه ره دا نه بووم كه خۆینده واریكى هاوده مم له گه لدا بیته، ورده
ورده لی نزیك بوومه وه، سه یرم کرد كتیبه كه ی ده ستی به زمانی
عه ره بییه پتر لی نزیك بوومه وه هه تا هه ستی پیکردم وتی:

- فهرموو كا كه .

- سوپاس، فهرموو خۆیندنه وه كه ت تیک مه ده .

- وه ره سه ر ته م سن دو قه .





- چوومه سدر سندوقه که ی تهنیشتی و دانیشتم نهویش دیسان
سدری شوږ کرده وه به سدر کتیبه که یداو ماوه یه کی که م خوی
خهریک کرد، له دواییدا سدری بهرز کرده وه، وتی:

- تویش هدر "مکلف" یت؟

- به لئ.

- نازانیی بو کویمان ده بن؟

- به پراستی نه خیر، به لام نه و نه فسه ره ی له ده زگای
"سهر یازگری = تجنید" بوو ده یگوت بو "عماره" تان ده بن.
- و ایزانم هدر وایه.

له م کاته دا سدریکی بو دهره وه ی ئوتومبیله که بهرز کرده وه و
به ده ستیشی ده یویست پاکه ته که ی دهر بهینئ و جگه ره یه ک
داگیر سینئ.

- فهرموو.

- سوپاس جگه ره کیش نیم.

پاش داگیرساندنی جگه ره که ی و موئیدانی له ناو ده مه
دوکه لاوییه که یه وه پرسیاریک دهره ات و گوتی:





- خەلکی کویت؟

- سەیدسادی شارەزور.

- خویندەواریت ھەیه؟

- کەمیک.

- نەمشەو بەندکرایت؟

- نەخیر، چونکە تۆبالتار "کفیل" م دابوو.

— زۆر باشە، کەواتە دەبێ هۆگری یەکتیری بین،

نەوھیش "ج"ی پورزامەو من ناوم "کاویەو خەلکی
ھەورامانم".

بەلێ بەو جۆرە لەگەڵ تازە ھاوڕێی نیو "زیل" واگەشتینە

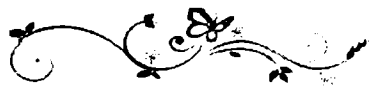
سلیمانێ لەویۆه بۆ کەرکوک، بۆ بەیانێ بۆ بەغداو لەوێشەوہ بۆ
عمارە.

- کاک کاوہ شتومەکت وەرگرت؟

— تەنیا یەک پەتوو و "بیریە" یەکی سەرو جووتیک

"پۆستال" و دەلێن دەبێ بەیانیش پیش مەلابانگدان دەرچن بۆ
مەشق.





- مه‌شقی؟! مه‌شقی چی؟

- نهو "عریف" ره شه ده‌لی، وا بزایم ناوی "رۆمی عذافه"

یه.

- که‌واته له نه‌مرۆوه بۆمان ده‌ژمی‌ریت بۆ سه‌ربازی؟

- به‌لی، که‌واته با بنوین شهو دره‌نگه، نه‌ک به‌یانی خه‌برمان

نه‌بیته‌وه.

نهو شه‌وه به‌ناو نوستین، به‌یانی زوو هه‌لستام بۆ شه‌وه‌ی

ده‌ستنوێژ بشۆم، چونکه ده‌ترسام که بانگ درا ئیتر نه‌هیلن به

ناسانی نوێژه‌که‌م بکه‌م، ده‌ستنوێژم گرتبوو، له سه‌ر هه‌سیرێکی

ته‌نه‌ک دانیشتبوم چاوه‌پروانی بانگم ده‌کرد، شه‌وه‌نده‌م زانی کاک

کاوه له ژێر په‌تووه‌که‌یه‌وه سه‌ری هه‌لبێری وتی:

- ده‌ئیتر نه‌م نوێژه نه‌برایه‌وه؟ وا نه‌ختی‌کی تر هه‌لمانده‌سینن

بۆ گۆره‌پانی مه‌شقی.

- کاک کاوه وا نییه، ناده‌میزاد هه‌موو کاتی ناتاجی خواجه‌و

نابیت خواجه‌ی له یاد به‌جیت.

- خوا خوا... خواجه‌ی چی؟





- ئەو خوایەى ئەم بونەوەرەى دروستکردووە و ئیمەى تیدا دەژین.

به دەم سەر داپۆشینەووە و خۆیچانەووە به پەتووەکەیهووە وتی:
- لیت ناگرم، چونکە مامۆستا مەلا "ع" دەرسى وا داویت.
الله اکبر... الله اکبر...

هیشتا له نوێژەکم نەبویومەووە که "نائب عریف حمە فقی"
به داریکەووە بەریووە قاچ و قولى سەربازەکان و دەستی کرد به
"انھض انھض".

- كاك كاوہ ئەمپۆی سەربازیشمان تەواو بوو، وا "دەوام"
خەریکە تەواو دەبیت، با وردە وردە بەرەو گوئی رۆبارى "دجلە"
برۆین و نەختیک له گوئی ناوہ که دانیشین.

- زۆر باشە فەرموو.
پاش رۆیشتنمان بۆ سەر ئاوہ کە و گۆرینەوہى چەند وتوو
ویژیک:

- بە راستى كاك كاوہ زۆر دلخۆشم به هاوڕیتی ئیوہ، سوپاس
بۆ خوا، بەلام...





- به لām چی؟ توخوا تهواوی بکه.

- ده ترسم دلّت گهرد بگریّت.

- نه به سهری توّ دلّم گهرد ناگریّت و زورتر دلخوۆش ده بم که له هه موو شتی کدا به رامبه ریه کتر راست و ره وان "صریح" بین.
- منیش نه وه م ده ویت، راستیه که ی سستی به ریزتان له روی نایینه وه مایه ی دلته نگیمه و حدیش ده که م هۆیه که ی بزاتم.

- چۆن توّ ده لیت واده که م، حه زده که ی نوژیشت بوّ ده که م.

- بوّ من؟

- به لئی بوّ تو، چونکه دلّی توّم زور ده ویت و نامه وی بره نجیت، نه گینا من...

- بوچی؟!

- راستیه که ی من لām وایه بونه وهر "کون" به ریکه وت دروست بووه که راستیش ده که م و زانستیشم له گه لدایه، به لām توخوا توّ زویر مبه من و ده زاتم که ناین بریتیه له نه ندیشه یه ک ده و له مه نه کان دروستیان کردووه بوّ نه وه ی سواری





هه‌زاره‌کان بن پیتی و ژیانیان لی بسینن، به کورتی من به چه‌کی
دهستی ده‌وله‌مه‌ندی ده‌زانم بۆ گیانی هه‌زاره‌کان و پروام به نادیار
"غیب" و مه‌یی نییه! چونکه زانست گالته بهم جوړه شتانه
ده‌کات و به داخه‌وم بۆ تۆو لایکی وه‌ک تۆ که چاو‌پراوت
لی‌کراوه و راستیت لی‌شاراوه‌ته‌وه.

- نه‌ک زوییر نا‌جم، به‌لکو سو‌پاست ده‌که‌م له به‌ر دوو هۆ:

یه‌که‌م: سه‌ره‌ست بویت له ده‌رپینی رازی دلته.

دووه‌م: ته‌مه‌ل نیت، چونکه زۆری به‌ ناو موسلمانه‌کان
هه‌موو باوه‌رپکی راستییان هه‌یه که‌چی له به‌ر ته‌مه‌لی وازیان
له نایینه‌که‌ی خویان و نه‌ریتی چه‌ند ساله‌یان هیناوه، به‌لام
نه‌وه‌ی تۆ کردوته به‌ به‌لگه، ته‌نیا به‌لگه‌ی ده‌ستی تۆ نییه،
به‌لکو زۆری لاه‌کانی نه‌م‌پرومان به‌ پیشیل کردنی راستیی و
تینه‌گه‌یشتن له راستیی زانیاری و تاوانبار کردنی زانیاری
بی‌تاوان نه‌مه‌ی تۆ به‌لگه‌یانه. جا له به‌ر نه‌وه‌ی به‌ هاورپت
ده‌زانم و به‌ختیاری تۆم ده‌وی، نه‌گه‌ر ماوه‌م به‌ده‌یت و سه‌رت
نه‌ئیشیت هه‌ز به‌وه ده‌که‌م نه‌م به‌لگه‌ی به‌رپرتان به‌ پیتی





زانباری که می هردو کمان و شهو کتیب و زانباریانهی
به رچاومان که وتوه بخهینه ژیر وردبین (میکرۆسکۆب)ی
ژیرییهوه، تاکو راستیمان لیّ ون نهبیّ و تۆیش لهوه زیاتر
بهزه بیت به مندا نهیهتهوه.

- نێمه ی ده ربه دهرو دوور له هه موو که سو کارو دوور له
هه موو کتیبخانه یه که نه گهر روژانمان بهم جوړه شته به که لکانه
به سه ر به رین گه لیّ چاکتره، به لام توخوا باسی نایین و
مامۆستای نایینم بو مه که، چونکه نه زانترین گهل و
دوا که وتوترین گهل گهلانی موسلمانانیه مپرومانه.

- له گه لتم... راست ده که یته، به لام نه که ته نیا نیسلام، به لکو
هه موو نایینیک، له م روژه دا روژه کانی به شاره زلمی شه نایینه
وه رناگرن و لیتی ناکوژنه وه، به لکو نه گهر به چکه گاور بوو گاوره،
به چکه جوو بوو جووه، به چکه موسلمان بوو به پیتی سه رنامه
"دفتر النفوس" موسلمانان، بیّ شه وه ی هیچ له م نایینه بزانتن،
به لکو شاره زایان له بیرو باوه ره کانی تر دا زیاتر هدییه، که واته
نیسلام جیا یه و موسلمان جیا یه، نیسلام شتیکی تره و موسلمان



شتیگی تره، "جهماله ددینی نه فغانی" له کاتی خویدا
گوتویه تی: "نه گهر بانه وی رۆله سهر به سته کانی نه وروپا بانگ
بکهین بۆ نیسلامیهت ده بی له پیشدا بلین خۆمان موسلمان
نین، چونکه نه وان له نیمه وه سهیری قورئان ده که نو که سهیریش
ده کهن چی ده بینن؟ گه لیکه نه زانو نه خوینده وارو چه قیوی ناو
قوری نه فسانه، کاتی نیمه به و جوړه ده بینن ده لاین نه گهر نه م
کتیبه (قورئان) راست بوایه شوینکه و ته کانی به و جوړه
دواکه و توو نه ده بون".

جا بویه پیته ده لیم که نیسلام زور دووره له نیمه ی به ناو
موسلمان هوه، نیمه باسی نیسلام ده کهین، نه ک موسولمان.

- باشه فرموو.

- تو ده فرمویت:

یه کهم: بونه وهر به ریکه وتو له خویره وه دروست بووه.

دووه م: ناین چه کی دهستی ده وله مهنده بۆ گیانی هه ژاران.

سیههم: زانیاری گالته ی به "غیب و مهیب" دی.





ئەوئى بەلایى مەنەو گەنگ بىتت و بەئوى زۆرتەر لەگەلت بەدوئىم
بىئانوى يەكەمتە، بەسەر پىيەكەو بە دووئەم بەلگەت پى دەلئىم:
ئايىن و بىرويساوهرى ئايىنى لە كاتىكدا هاتووە كە نە
سەرمايەدارى هەبوو و نە دەرەبەگ و نە خاوەن دارايى، ئايىن
هەر لە يەكەمىن قوناعى كۆمەلايەتى ئادەمىزادەو هەبوو،
پىش ئەوئى چىنايەتى لە نىو ئادەمىزاددا دروست ببىت، وا بزائىم
مىژووش لايەنى مەن دەگرىت، ئىستاش وا بلىسەى ئاگرى
سەرمايەدارى خەرىكە لە جىهاندا دادەمركىت ئايىن هەرەكو
خۆى ماو و نەركى سەرشانى خۆى لە ناو گەلى بىچىنايەتيدا
بەجى دەهينى، ئەمە بە بەلگەى دوهمەت و لە وەلامى بەلگەى
سىتەمىندا دەلئىم، راست نىيە كە دەلئىى زانىارى لاقرتىسى بە
ناديار دەكات، چونكە زانىارى خۆى تا بىنەقاهى لە ناو
نادياردا چەقىو نىتر چۆن گالتهى پىدەكات؟

١٠ - زانست لە ناو غەيبدا چەقىو، چۆن؟! زانست دەلى:

ئەوئى نەچىتە ژىر وردبىن "مىكروسكرۆب" كەمەو و نەبىيىم

بە بونى دانائىم.





- راست ناکهیت، وا نییه، زانیاریی باسی هیژی راکیشانی
"جاذبیه" دهکات بی نهوهی بیینی، یان باسی نهلیکترۆن
دهکات یان باسی شهپۆلهکانی بیتهل و رادیۆو تهلهفزیۆن دهکات،
یان باسی کیشهری موگناتیسی دهکات بهبی نهوهی هیچ لهم
یهکیک شتانه بیینی.

بهلام وهکو له پیشهوه پیم وتیت ههمووی هۆی یهکهمین
بیانوته که بهرچاوی گرتوی، نهگر باوهپرت ههبوایه بهوهی که
یهکیک نهم بونهوهرهی دروست کردووه نهوا بهو جوړه تووشی
نهخۆشی ریکهوت نهدهبویت و نهم سهرلیشیواوییهت بهسهردا
نهدههات و بهو جوړه بیباوهپ نهدهبویت.

جا وا کاتمان تهواو بوو نزیککی لیسانی بهشه خواردن
"قصه" یش هاتووه بالیرهدا باسهکهمان به جیبهیلین بو
بهیانی و تا سبهینی سهعات دوو نیو خوات لهگه.





نرخى ريكهوت له باره گاي زانيايدا

- كاك كاوه وا كاتزمير دونيوه ووا بزائم كاريش - ت نيه و منيش هه نديك بهرگي سدر بازم وهر گرتوه و قوچيه كاني ، با برؤين بو سهر روباره كه و به دهه گفغوگووه نهه قوچيه چانهش دهه دورمه وه .

- زور باشه فهرموو .

پاش ماوه يه كه دانيشتن له سهر روباره كه گوتم :

- با له سهر باسه كه ي دوينيمان برؤين .

- فهرموو ، منيش خو شحالم .

- فهرموتان بونه وه به ريكهوت دروست بووه ؟

- جا بو تو واده زاني كه ريكهوت به پتي هوش (عقل)

ناقه وميت و ناييت ؟ پروات به ريكهوت نيهه ؟ وا ده زاني نهسته مه

"مستحيل" ؟

- دهه توانين بليين به لي نهسته مه "مستحيله" و دهه توانين بليين

نا ، ستهه نيهه ، به لام نه گهر شيوه ي پرسياره كه ت بگورپيت و

بليي :



ئایا نرخى رىكهوت له باره گای زانیارییدا چهنده؟ باشته.

- باشه ئایا نرخى رىكهوت له باره گای زانیارییدا چهنده؟

- زۆر باشه، فهرموو يهك... دوو... سى...

- ئەوه چىیه دهرزىم بۆ چىیه؟!

- ئەو "ده" دهرزىه بگره، يه كىكىيان بچه قینه به زهويداو

نوکی يه كىكى تریان بکه به كونی دهرزى داچىنراودا، ئىستا

نه گهر يه كىك كه ناگای له چۆنىتى نهم كاره نه بىت و بلى: ئایا

نهم دهرزىه چۆن كراوه به كونی ئەوهى تردا؟ بۆ وهلامه كهى دوو

كهس كه ههر دو كيان له ناو كۆمه لدا به راستگۆ ناسرابن،

وهلاميان دایه وه، يه كه میان وتى: پیاویكى لیزان له دورى (۱۰)

مهتر نهم دهرزىه ی فریداوه و چوه ته ناو كونی ئەوهى تره وه...

دووهمیان وتى: "نا، منالیتی كویرى زگماك فرییدا و چوه

كونی ئەوهى تریان وه. ئایا کامیان راست ده كهن؟

- ژیریى ده لى: پیاوی يه كهم راست ده كات، به لام رىنگای

راستیى پیاوی دووه مىش ههیه.





- نهی هدر بهم شیویه دهرزی سیئهه میش کرابوو به کونی
دهرزی دووهه مدا نیستا کامیان راستر ده کمن؟
- وتهی پیاوی یه کهم دلباشتر دهیگریت، به لام هدر لهوانه یه
وتهی پیاوی دووهه میش راست بیت.

- نهی نه گهر نهو (۱۰) دهرزیه بهم شیویه هدریه که یان
کرایت به کونی نهوی تردا، نایا نرخی ریکه وته که ی پیاوی
دووهه ده میتنی؟
- نه خیر... به لام...

- بوهسته... خو نه گهر یه کینک لهو مرؤفانه ی خوا له ناستیان
ده فهرموت: (وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا) ... هاتو وتی:
نهسته می ژیری (المستحیل العقلی) جیایه له گدل نهسته می
ناسایی (المستحیل العادی) لهوانه یه پیاوی دووهه راستر
بکات تو ده لیتی چی؟
- بلیم چی؟!

- نی، با بلین راست ده کات، نهی نه گهر نهو (۱۰) دهرزیه
هدریه که یان ژماره یان لیدرابوو له (۱) وه هه تا (۱۰) بو هدر



دەرزىيەك ژمارەى تايبەتى خۆى و بەم جۆرەيش كرابوو بە كونى
يەكتردا و ھەر ئەم پىاوه زۆر بلىيە وتى: ئەم دەرزىيانە لە
تورەكەيەكدا بونو منالتيكى كويژ دەستى كرد بە ناو
تورەكەكەداو بە ريكەوت ھەر يەكەيان بەپيى ژمارەى خۆى يەك
لەدواى يەك ھەموو دەرزىيەكانى دەرھيئاو ھەليدان كەچى ھەر
بە ريكەوت چونە كونى يەكتەرەو ھا بەم شيۆەيە كە دەبينى و
ئەم پىاوه ھەولتى تاشينى بەلگەى دەدا بۆ سەلماندى وتەكەى،
ئايا برواى پيئەكەى؟

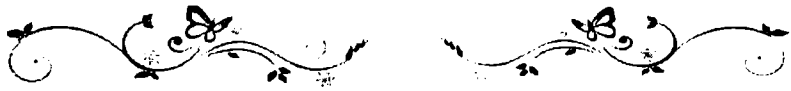
- ديارىيە؟ نەخيز، چونكە جيگاي بروا نىيە.

- ئايا دەزانى بۆچى برواى پيناكرىت؟ باپيت بليتم.

- فەرموو.

- ھەر كاتىك ژمارەى شتى تىكەلاو كەم بيت ئەو رىژەى
ريكەوت زياد دەكاتو بە پيچەوانەو كەم دەكات، واتە ئەگەر
دوو شت بون ئەو رىژەى ريكەوت وەك يەكيتك دژى دوو بوەستى
وايە، خۆ ئەگەر (۱۰) شت بون، بۆ ھەر يەكەيان وەكو (۱) بيت
دژى (۱۰) وايە، چونكە ھەريەكەيان ماوہى دەرچونى ھەيە وەك





ئەوى تر بى زیادو كەم، خۆ ئەگەر زياتر بىت، رىژەى رىكەوت نەك كەم، بەلكو ھەر نامىنى، ئىستا بلىن منالە كۆپرەكە يەكەم دەرزىى بە پىي ژمارەى خۆى دەرهىنا وەكو يەك دژى دە وايە، بەلام ئەگەر دەرزىى (۱ و ۲) ھەمى دەرهىنا وەكو يەك دژى "سەد" وايە، چونكە ھەرىەكەيان جەنگ لەگەل خانەى يەكان دەكات كەواتە دژى سەد دەگرىتەوہ. وە ئەگەر منالەكە (۱ و ۲ و ۳) ھەم دەرزىى ھەر يەكەيان بەپىي زنجىرەى ژمارەكانو بەسەر يەكەوہ دەرهىنا، ئەوہ رىژەى رىكەوت وەكو يەك دژى ھەزار وايە، خۆ ئەگەر ھەر (۱۰) دەرزىيەكەى بە رىكەوت دەرهىنا بەپىي ژمارەى خۆيانو يەك لە دوای يەك ھەر بە "رىكەوت" ئەوہ يەك دژى دە مىليار دەوہستى...

- دە مىليار!؟

— بەلى ئەمە تەنيا دەرهىنانى دەرزىيەكان لە ناو تۆرەكەكەدا، ئىتر بىجگە لە ھەلدانو چەقن بە رىكەوت. فەرموو ئەوہ پىنوسو ئەوہىش پىشتى پاكەتەكە لىكى بەدەرەوہ.

- بەلى راستە.





- قەيدى نيه، ئەمەش ھەر پىرى تى دەچىت و لەوانىيە راست
بكات، شتىكى تر.

- فەرموو.

- ئەگەر تۆ خاۋەنى چاپخانەك بيت و ئەو چاپخانە نىر
مليۇن پىتى تىدايىت، يەككى لە كرىكارەكانى چاپخانەكەت
ھات و وتى:

ئەمشەو بومەلەرزە يەكى گەورە قەوما و ھەموو پىيتەكانى
چاپخانە و كاغەزو كلتەشەكان ھەمويان تىكەلاو بون و پىژان بە
سەريەكدا و لەم تىكەلاو بونە بە رىكەوت رستەيەكى مانادار كە
لە (۱۰) وشە پىكھاتبى چاپ بوو، ئايا برواى پىتى دەكەيت؟
- دەتوانم بلىم بەلى، ھەر چەندە نەختىك زەحمەتە.

- ئەي ئەو كرىكارە بلىت:

ھەر بە ھۆى ئەو بومەلەرزەو دەيوانىكى شىعر بە رىكەوت
چاپ بوو كە لە ھەموو رويەكى ويژەوانىيەو تەواو و لە
ئەوپەرى وردەكارىدايە لە پرووى كىش و سەروا "قافىيە" و مانا و





رېژمانه وه و هيچ نارېكې تيا نييه و پتر له (۵۰۰) لاپهړه، نايآ

برواى پې ده كهيت؟

- نه خير.

- بوچى؟

- چونكه دروكهى دياره و به هيچ شيويهك جينگاي باوهر

نييه.

به هوى بومه لهرزه كه يه وه چون كتبيك به و شيويه و له

(۵۰۰) لاپهړه پي كه اتبى چاپ ده بيت!؟

- باييت بلېم بوچى ناييت، نه گهر دهرهينانى (۱۰) دهرزى

ژماره ليدراو يهك له دواى يهك بريتيى بيت له يهك دژى (۱۰)

مليار، نهى ده بې (۱) دژى (چهند) بوه ستيت بو دروست بونى

كتبيك كه (۵۰۰) لاپهړه بيت و هر لاپهړه ي به لاي كه موه

(۸۰۰) وشه ي ريك و پيكي تيداييت، ليره دا نرخى ريكهوت دژى

چهند ژماره يه كى زور زور كاك كاوه نه گهر بلتيت مليار

مليار مليار هيتشتا هر كه مه.

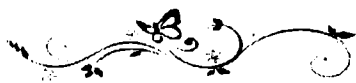




پاش ماوهیهك بیده‌نگیی بۆم ده‌رکهوت له وتەکانم
تیگه‌یشتوو، وتم:

- بەلێ کاکه گیان ئەمه بۆ کتیبی چاپخانه‌یهك که وشه‌کانی
به ته‌زیحی ده‌ستی یه‌کێک له سو‌فیه‌کانی بیاره ده‌ژمی‌دری‌ت،
نه‌ی چیی ده‌لێیت بۆ کتیبی خواو وشه‌ی خوا؟ که خۆی
ده‌فرموی‌ت: (قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مَدَادًا لَّكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ
قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا) (الکھف: ۱۰۹)
واته: موحه‌مه‌د بلێ به‌بێ بڕواکان نه‌گه‌ر ئاوی هه‌موو ده‌ریاو
زه‌ریاکان ببن به مره‌که‌بو وشه‌کانی خوا‌ی پێ بنوسری‌ته‌وه،
ده‌ریاو زه‌ریاکان وشک ده‌بن پێش ئه‌وه‌ی وشه‌کانی خوا ته‌واو بن،
نه‌گه‌ر ئه‌وه‌نده‌ی تریش ده‌ریا به‌یسن بۆ نوسیینه‌وه، هه‌ر
وشه‌کانی خوا ته‌واو نابن.

هه‌روه‌ها ده‌فرموی‌ت: "وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ
وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ"
(لقمان: ۲۷) واته: نه‌گه‌ر هه‌رچی دره‌خت هه‌یه له سه‌ر ڕوی
زه‌وی بکری‌ن به پینوسو ده‌ریاو هه‌وت ده‌ریای تریش ببن به



مره کەب و وشەکانی خۆی پێ بنوسریتەوه، هیشتا وشەکانی خوا
هەر تەواو نابن.

- مەبەست لە کتییی خۆا و شەیی خوا "قورئان" نییە؟

داواکارم بە چاویکی بەرزتر سەیری قورئان بکەیت و زیاتر بۆی
رۆبچیت، نەخێر مەبەستی خوا قورئان و وشەکانی قورئان نییە،
قورئانیکی کەمی دیاریکراو و نوسراو لە چەند لاپەرەیهکی
کەمداو دەخوینریتەوه لە ماوهیهکی کەمدا، کەمی نوسینەوه
پێویستی بە حەوت دەریا هەیه؟ نەخێر مەبەستمان لە بونەوه ره.
چۆن وشەکانی خوا تەواو دەبێت کە هەموو ئەتۆمیک لە ناوی
دەریاکان و هەموو کلۆرۆفیلی درەختەکان و درەختەکان خۆیان
وشەیی خان، بە لکو هەموو بونەوه ره لە ئاتۆم، رەگەزایەتی،
یاسا، رژیتم، رێژە، پەییوهندیی، قەوارە، تۆپەلە، بارستایی،
کیش، ماوه، کات، وینە، شیوه، رەنگ، دانیشتن و
هەلسۆکەوت، چۆنییتی و جۆر... هتد، وشەیی خان، بەلئ وشەیی
(خۆا)ن.





جا ئیستا کهوتینه سەر باسه کهمان، فەرموو لەگەڵم با
هەندیککی کەم بە چاوی هۆش و ژیرییهوه سهیری هەندی له
دروستکراوه کانی خوا بکهین هەتا بزاین ئەم بونه وەرە ی ئیمە ی
تیدا دەژین چۆنە؟

هەر له پەیههەندی نیوان پارچه کانی و ئەندازه و یاسا و
جولانهوه و... هەتا دوایهوه، پێشهکیی با نهختیک گوی رایه لاین
بۆ قورئان و بزاین چیی ده فەرمویت، جا دوا یی به راوردی بکهین
له وه کانی زانیاریدا هەتا بزاین نرخی ریکه وه که ی به ریزتان
به رانه به به هاوسهنگی دروست بونی بونه وەر چهنده؟

خوا ده فەرمویت: "إِنَّا كُلُّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ" (القمر: ۴۹)

واته: ئیمه (خوا) هەموو شتی کمان به ئەندازه دروستکردوه.

ههروهها ده فەرمویت: "وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ" (الرعد:

۸). واته: هەموو شتی ک لای خوا به ئەندازه یه.

ههروهها ده فەرمویت: "أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ

وَالْأَرْضِ" (الأعراف: ۱۸۵) واته: موحه مەد تۆ بلی با سهیری

ناسمان و زهوی بکهن و بزاین چییان تیدا هیه.



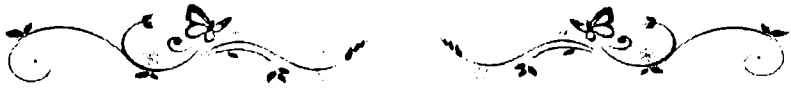


هروه‌ها ده‌فرمویت: "وَكَايُنْ مِنْ آيَةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ" (یوسف: ۱۰۵). واته: هر نیشانه‌یه‌کی بونی خوا بکه‌ویته بهر چاوی بیباوره‌کان له ناسمان یان له زهوی نه‌وان رووی لیته‌لده‌چهر‌خینن.

هروه‌ها ده‌فرمویت: "أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا" (مریم: ۶۷). واته: نه‌وه بو‌ناده‌میزاد له یادی نایه‌ت که نیتمه دروستمان کرد له بون بی‌نه‌وه‌ی له پیشدا شت بوو بیت.

هروه‌ها ده‌فرمویت: "فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ * وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ" (الواقعة: ۷۵-۷۶). واته: سویند ده‌خۆم به ری‌و شوینی "مه‌ل‌ب‌ندی" نه‌ستیره‌کان که نه‌مه‌یش سویندیکه نه‌گه‌ر بزانتن زۆر گه‌وره‌یه... به‌لی‌کاک کاوه زۆر گه‌وره‌یه.

هروه‌ها ده‌فرمویت: "وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ" (النمل: ۸۸). واته: هر که کیتوه‌کان به‌دی



ده كهيت وا ده زانی وه ستاون، كه چيی له راستيدا نه وه ستاون، بهلكو وهك پهله هه ور ده پرون.

ههروه ها ده فهرمويت: "وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا" (الإسراء: ۸۵). واته: بيباوه ره كان پرسياى چو نيتى "گيان" ت ليده كهن، تويش پييان بلي: گيان له فهرمانه نادياره كانى خوايه نيوه ناتوانن بزنانن چييه، نيوه زانياريه كى كه متان دراوه تي... به ليك كاك كاوه ناده ميزاد هه رچهند زانا بيت هه زانيارى كه مه.

ههروه ها ده فهرمويت: "أَوَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيًّا أَفَلَا يُؤْمِنُونَ" (الأنبياء: ۳۰) واته: نايا بيباوه ره كان سهير ناكه ناسمان و زهوى يهك تويه له بون و له دواييدا جيامان كردونه ته وه، پهيوه ندى ژيانى هه موو زينده وه ره يكمان به ستوه به ناوه وه و به هوى ناوه وه زيندون، نيتر بو باوه ره ناهيتن به خواو خويان گيل ده كهن؟ كاك كاوه نه وهش بزانه كه موحه مه د عَلَيْهِ



بیردۆزی سەدییه کانی نەخویندووە و " سێر جیمس جینز " یشی نەدیووە .

یان دەفرموی " ئم استوی إلی السماء وهی دُخان " (فصلت: ۱۱). واتە: کاتی خوا وستی ناسمان دروست بکات دوو کەل "هەلم" بوو نایا زانستە کە ی سە دە ی بیستیش هەروا نالی؟

ئەمە ی پیشەو هەندیک بوو لە وتە پیرۆزە کانی قورئان، ئەو قورئانە ی هاتۆتە خوارەو ه بۆ "موحەممەد" یکی نەخویندەوارو پەرورە دە ی ناو نەزانترین گەلی ئەو سەردە مەو دوور لە هەموو شوینە زانیاریە کانی ئەو کاتە ی وە ک "ئەسکە ندریە و ئەسینا و شام"، نە ک تە نیا خو ی خویندەواری نەبوو، بە لکو لەو ناوچە یە شدا خویندەواریکی ئەو تۆ ی تیدا نەبوو.

کە چی لە م سەدانە ی دواییدا بە هو ی زانستی نوێو و ر دە کاری قورئان و پلە و پایە ی بەرزی قورئانمان بۆ دەر دە کە ویت.

^۱ داوا کارم خوا یارە تیم بەدات بۆ چاپکردنی کتیبی "نایا قورئان دانراویسی محمدە" نۆد شتی تەمان بۆ رووندە بێتەو ه کە ئیستا نەزانراو ه .



جاری با ئەم فەرمودانەى قورئان لێرەدا بەجێ بهێلین و بپۆین
بۆ سهیری نوسراوه‌کانى زانستى بەراوردیكى ژیرانه‌یان بکەین
له‌گه‌ڵ فەرموده‌کانى قورئاندا بۆ دۆزینه‌وه‌ى راستیى.
وا کاتیشمان ته‌واو بوو نه‌وه‌ك فریای بەشه‌خۆراکى "قصه‌" ی
نیواره‌ نه‌که‌وین، تا سبه‌ینى سه‌عات (٢,٥) ی پاش نیوه‌پۆ
خوات له‌گه‌ڵ.



ئاسمان

(سُنْرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ) (فصلت: ۵۳)

- جا ئىستا كاك كاوه كام زانىارى بدهينه بهر تيشكا
هدتا جيگاي دهستي تاقه خوامان بو دهرىكهوى؟
- ئاره زوى تويه.

- كهواته با نه به ئاره زوى من و نه به ئاره زوى تو بيت،
بهلكو با به ريبازى قورئان برون، چونكه قورئان هر كاتيك
داواي وردبونهوى دروستكراوه كاني خوا له مرؤده كات له
ئاسمانه وه دست پيده كات وه ده فهرمويت: (أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي
مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ" (الأعراف:
۱۸۵) واته: نهوه بو سهيرى دروستكراوه كاني خوا ناكهن له
ئاسمان و زهوى و بزائن چند شتى سهرسورپهينهرى دروستكردوه.

- باشه بو ئاسمان، فهرموو سواري توپوللوي نه نديشه به.
- جا ئىستا كاك كاوه باسى كام ئاسمانت بو بكم؟ نه
ئاسمانهى خوا بهو جوړه به گرنگيى ناوى ده بات و زانستى نوئ
بوئ دهر كه تووه، نهو كاتهى كه قورئان هاتووه ته خواره وه





گرنگیی نهم ناسمانه بهم جوړه به نهنديشه‌ی که سدا نه‌هاتوه و نه‌یانزانیوه که ناسمان نه‌وهنده فراوانه.

جا هدروه که له جوگرافیدا خویندوته تیشک له یه که چرکه (پانیه) دا ماوه‌ی (۱۸۶) هه‌زار میل یان (۳۰۰) هه‌زار کیلومتر ده‌بریت، هدروه‌ها له یه که خوله‌ک (دقیقه) دا (۱۱) ملیون و ۱۶۰ هه‌زار میل) ده‌بریت، هدروه‌ها له سالیکی نیمه‌دا تیشک ماوه‌ی شش ملیون ملیون واته نزیکه‌ی شش هه‌زار ملیار میل ده‌بریت.

نهم ماوه ناو نراوه به سالی تیشکی (السنة الضوئية)، بو نه‌وه‌ی بتوانین ناسمانی پی بیټوین، واته نه‌گهر وتیان فلانه نه‌ستیره یه که سالی تیشکی له فیساره نه‌ستیره‌وه دوره مانای نه‌وه‌یه شش هه‌زار ملیار میل لیتیه‌وه دوره.

کاک کاوه مانگ نزیکترین پارچه‌ی ناسمانیه له نیمه‌وه، تیشکه‌که‌ی به که‌متر له دوو چرکه ده‌گاته زه‌وی، چونکه (۲۴۰) هه‌زار میل لیمانه‌وه دووره، به‌لام خوړ له ماوه‌ی (۸) خوله‌ک (دقیقه) دا تیشکه‌که‌یمان ده‌گاتن، چونکه (۹۳) ملیون





میل لیمانه‌وه دورره، به‌لام نایا ده‌زانی که تیره و مانگو
کۆمه‌له‌ی خۆر "المجموعة الشمسية" هه‌مویان دراوسی و زۆر له
یه‌که‌وه نزیکیکن؟ دورترین نه‌ستییه "دالی فریو = النسر
الطائر"ه، که ماوه‌ی (۱۴) سالی تیشکی لیمانه‌وه دورره.

- به‌خوا زۆره (۱۴) سالی تیشکی؟! -

- نه‌مه‌ش هیچ نییه، له‌دوای نه‌مه‌وه نه‌ستییه‌ی "دالی
نیستوو = النسر الواقع" دیت که (۳۰) سالی تیشکی لیمانه‌وه
دوره‌دوای نه‌مانیش نه‌ستییه‌هه‌یه که هه‌زار سالی تیشکی
لیمانه‌وه دورره، نه‌مانه‌ش هه‌مویان له‌گه‌ل خۆمان له‌یه‌که
که‌شکه‌شان "مجرة" دا ده‌ژین که پیتی ده‌گوتریت که‌شکه‌شانی
ریگای کاکیشان (مجرة درب التبان) و له‌دوای نه‌م که‌شکه‌شانی
خۆمانه‌وه (سدیم) هه‌یه وه‌که "سه‌دیمی رسته ژنه = سدیم المرآة
المسلسلة" که یه‌که ملیۆن سالی تیشکی لیمانه‌وه دورره، له
دوای نه‌م به‌هه‌زاران سه‌دیمی تر هه‌یه، به‌لام نایه‌نه ژیر زانستی
زاناکانی سه‌ده‌ی بیسته‌وه، به‌سه‌بۆ فراوانیی ناسمان که‌خوا
ده‌فه‌رمویت: "وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ"



(الذاریات: ۴۷) نه‌وه‌ته ناسمان دروست کردووه به هیزو
به‌رده‌وامین له سهر پانو پۆر کردنی. نه‌مه بۆ فراوانی ناسمان،
به‌لام نایا ژمارهی نه‌ستیره‌کان چه‌ندن؟

جاران به هه‌زار هه‌زار نه‌ستیره‌یان ده‌ژمارد، له دواییدا به
میلیۆن و ملیار ده‌یانژمارد، به‌لام نیستا زاناکان ده‌لین هه‌ر ته‌نیا
نهم که‌شکه‌شانه‌ی تیمه‌ تیایدا ده‌ژین پتر له (۳۰) ملیار
نه‌ستیره‌ی تیدا‌یه و چه‌ند که‌شکه‌شانی تر هه‌ن له دوای نه‌مه‌وه
که تا نیستا (۵۰۰) که‌شکه‌شانیان دۆزیوه‌ته‌وه و زاناکان ده‌لین
نه‌گه‌ر نامیری چاکتر هه‌بی له‌وانه‌یه پتر له ملیۆنیک
که‌شکه‌شانی تر هه‌بیته.

كَاك كَاوَهٗ، قورنان ده‌فرمویت "وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا
ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ" (یس: ۳۸) واته: خویش خول
ده‌خوات له خولگه‌ی خویدا، نه‌وه‌یه فرماني خوی به
ده‌سه‌لات و زانا، هه‌روه‌ها ده‌فرمویت: "وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ
يَسْبَحُونَ" (یس: ۴۰) واته: هه‌موو نه‌ستیره‌کان هه‌ریه‌که‌یان له
گه‌ردونی خویدا مه‌له‌وانیی ده‌کا.



كاكه گيان چند سده دواي پيغه مبر وَعَلَى اللَّهِ زاناكان وایان ده زانی نهم نهستیرانه ماون له جینگای خویانداو ناجولین و پیمان دهوتن "کۆمهلی نهستیره چه سپاوه کان = الثوابت" که هه تاویش یه کیتک بوو لهو کۆمهله، بهلام له دوایدا زانست سهلماندی که قورئان راست دهکات و زاناکانی دواي پيغه مبر وَعَلَى اللَّهِ به ههله چوون. زانست سهلماندی نه خۆرو نه هیچ نهستیره یهک وهستاو نییه، بهلکو هه موویان مهله دهکهن، بهلی له ده ریای بیینی ناسماندا مهله دهکهن و هه ریبه که یان شوینی تایبهتی مهله کردنیان بو دیاری کراوه و کهسیان له کهسیان ناکهون و هه تا جیهان ده مینیت. نافهرین ریکهوت بو خۆت و نیشت!

- بو خۆریش ده گهریت؟

- بهلی، نهی نهوه نییه قورئان ده فرمویت: "وَالشَّمْسُ
تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا" (یس: ۳۸) زانست هیچ کاتیک دژی قورئان
نه وهستاوه و بو زاناكان ده رکهوتوه به بی هیچ گومانیک که خۆر
له ماوهی (۲۶) رۆژی نيمه دا جاریک به دهوری خۆیدا
ده سوریتتهوه.



- دهی دهی من زور حزم له باسی گهردونزانییه به تایبتهتی
که نهم باسهیش په یوهندی ههیه به فلهسهفهوه.
- چیت بۆ باس بکه، کتییکی گهردونناسیی "فلکی"
بکره و بیخوینهرهوه بزانیته ریکهوت چهند به دهسهلات و هیزه و
تاگو بۆت ده ریکهوی که خور ههیه (۵۰۰) ههزار نهوهندهی
خوره کهی نیمه روناکی زیاتره، نهو نهستیره ی خۆمان پیی ده لئین
"گهلاویژ = الشعرى الیمانیة" و ده مهو به یانی هه لئیت (۲۶)
نهوهندهی نهو ههتاوهی خۆمان روناکیی به هیتره، نه مه له
بارهی روناکی خوره وه، خو له بارهی گهوره ییه وه... زاناکان
ده لئین نهو تۆزه ی له گه ل تیشکی ههتاودا دیته ژوره که ته وه و له
ناو تیشکه که دا مه له ده کات، قهواره ی نهو تۆزه چهنده له چاو
قهواره ی هه موو زه ویدا قهواره ی ههتاویش نهوهندهیه له چاو
قهباره ی که شکه شانی "رسته ژنه = سديم المرأة المسلسلة" دا جا
بۆ نه وهی بزانی قهواره ی نهو سه دیمه چهنده پیته ده لئیم
قهواره کهی ههزار ملیار ملیار نهوهندهی ههتاوه، چونکه
تیره ی نهو سه دیمه (۳۰) ههزار سالی تیشکییه.



- ماشاء الله... ماشاء الله...

- نهى بؤ ناليت: "ماشاء الصدفة... ماشاء الصدفة"؟

وا كاتزميريش به چپه پيمان ده لیت: "هه لسن و برژن کات

درهنگه" و تا سبهینى به خوات ده سپیرم.

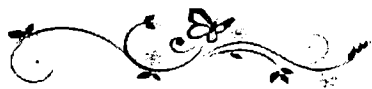


لانکۆله که مان

"الذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ مَهْدًا" (طه: ۵۳)

- كاك كاوه نه مپۆ زهوی "نهو لانکۆلهی ئیمه ی له سه ر ده ژین" ده که یین به به لگه بۆ بونی خواو به درۆ خسته وه ی هاوه له کانی به ریژتان ریکه وت په رسته کان، جا ئیستا با بزانی ن بۆچی زهوی له ناو هه موو نه ستیره کانی تر دا به که لکی ژیا ن دیت؟ بزانی ن خوا نه م بارستایی و کیشه رو جمه جو له تاییه تییه ی و هه واو ناو و به هه زاران جو ره چه کی تری داوه تی هه تا ئیمه ی کو ربه له ی نه م لانکۆله یه پیاریژیت؟

قورئان ده فهرمویت "کانتا رتقا ففتقناهما..." زهوی و ئاسمان، خوړو کو مه له که ی یه ک پارچه بون، ههروه ک زانستی سه ده کانی دوایی سه لماندی که نه م فه رموده ی قورئانه راسته و بی له که یه، قورئان و زانست ده لێن که هه موو کو مه له ی خوړ (المجموعه الشمسیة) یه ک پارچه بون و جیا بونه ته وه له یه کتری، نایا بۆچی ته نیا زهوی له ناو هه مویاندا به که لکی ژیا نی ناده میزاد دیت؟ نه وانی تر به که لکی ژیا ن نایه ن؟



چونکه:

۱- جینگاکهی و سورانی:

جینگای زهوی له چاو دوورو نزیکی له خۆرهوه زۆر گرنگه بۆ ژبانی نێمه، با سهیریکی سورانی هاوهلهکانی تری زهوی بکهین. - باشه فهرموو.

- زاوا "عطارد" نهویش ههروهك زهوی به دهوری خۆیدا و به دهوری خۆردا دهسورپیتتهوه، بهلام له ماوهی (۸۸) رۆژی خۆماندا نهجا نهو خولیک دههات به دهوری خۆیدا، کهواته له ماوهدا نیوهی سوتینهرو نیوهکهی تری بهستهئۆکه.

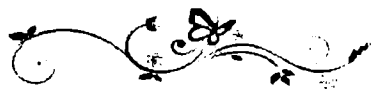
- مژمه "زهرة" سورانی به دهوری خۆیدا (۲۲۵) رۆژ دهخایهنی نهویش وهك زاوا "عگارد" رویهکی زۆر سارد و رویهکی زۆر گهرمه، نه ئاو نه ههواي تیدا نییه، بهلكو چهره دوکهل و ههلمیکی زۆر پری تیدایه، کهواته بۆ ژبان به کهلك نایهت.

نێستا ههندیک دهئین گوایه نهستیهری بارام "مریخ" بۆ ژبانی ئادهمیزاد دهست دههات ههه لهبهرنهوهی که له ماوهی



(۲۴) سه‌عاتدا سورانی به ده‌وری خۆیدا ته‌واو ده‌کات، واته به‌همان شیوه‌ی زه‌وی، به‌لام راستیه‌که‌ی بۆ ژیان ده‌ست نادات، چونکه هه‌ر سالیکه‌ی (۶۸۷) رۆژه‌و پله‌ی گه‌رمای (۷۰) پله له ژیر سفره‌وه‌یه‌و گازی ئۆکسجینی تیدا نییه، که‌واته بۆ ژیان ده‌ست نادات.

ئه‌ستیره‌ی موشته‌ری که له (۱۲) سالدا شه‌و و رۆژ ته‌واو ده‌کات و ئه‌ستیره‌ی که‌ش "زحل" که له (۲۹) سالدا شه‌وو رۆژ ته‌واو ده‌کات، خۆ ئه‌ستیره‌ی "ئورانوس" که له ماوه‌ی (۴۸) سالداو "نیپتون" که له ماوه‌ی (۱۶۰) سالداو "پلوتۆ" له ماوه‌ی (۲۴۷) سالدا شه‌وو رۆژیان ته‌واو ده‌بیت ئاشکرایه ئه‌مانه هیچیان بۆ ژیانی ئاده‌میزاد ده‌ست ناده‌ن... ته‌نیا زه‌ویه بۆ ژیانی ئیمه ده‌ست ده‌دات، چونکه نزیکه‌ی دوری له خۆره‌وه مامناوه‌ندییه‌و گه‌رماو سه‌رمای مامناوه‌ندییه‌و بارستایی و تۆپه‌له‌ی له هه‌موو کۆمه‌له‌ی خۆر ته‌نانه‌ت له خۆریش زیاتره‌و هه‌یزی راکیشانی مامناوه‌ندییه، سورانی رۆژانه‌و سالانه‌ی زۆر باشن بۆ دروستکردنی شه‌وو رۆژو کژه‌کان (وه‌رزه‌کان)، ئایا کاک



کاوه نهم زهوییه ریکهوت به دهستی قودرهتی بهو جوړه و لهو
شویندها دروستی کرد؟!

۲- هیزی راکیشان "المجذیبه"

قورئان ده فرمویت: "اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا"
(غافر: ۶۴) نایا مانای هیزی کیشر لهم نایه ته دا بهدی
ناکیت؟ که نه گهر نهم هیزه نه بویه جگه لهوی خوت و
شاره کت ده فرین، هموو نه ستیره کانو هه تاوه کانیش ده که وتنه
سه ریك و هیچ دیمه نیکی ژیانته نه ده دهی، به لام کاک کاوه
هدقی خوته باوه پرت به بونی نهم هیزه نادیاره نه بیته، چونکه
زانیاری نیستا شوینده واره کهی نه بیته هیچی تری لیبه دی ناکات
واته "غدیبه".

۳- چکه کانی تری زهوی:

کاک کاوه نه گهر قهواره ی زهوی له مدهی نیستا گه وره تر بیان
بچوکت بویه ژیان نه ده بوو، خو بارستاریی زهوی که متر بیان





زیاتر بوايه ژيان يان هدر نه ده بوو يان زور گران ده بوو، نه گهر سورپانی به ده وری خوی و خوردا خاوتر يان کرژتر بوايه، نه بهو جوړه شه وو رۆژ ریک و پیک ده بوو نه کرژه کان "فصول" په یدا ده بوو که نه مه یش هوی په یدا بونی کشتو کاله بو تیرکردنی سکمان!

دوربی و نزیکیمان له ناوچه ق "مرکز" ی هیزی کیشه ری زه ویسه وه گه وره ترین به لگه یه بو به رپه چدانه وه ی هه زاران سدرلیشیتواوو ده رویشه کانی ریکه وت.

نه ی ناو؟ به لئ ناوی زه وی که گه وره ترین هوی مانه وه مانه له م سهر زه ویسه، زانیاری ده لئ ناو بنه رته ی ژيانه، کاکه گیان کامه یه جیده سته ریکه وت له دروستکردن و کاتی بارینی و دابه شکردنی به م شیوه جوانه، هه روه ک ده زانین ناو له یه کگرتنی نوکسجین و هایدرو جین پیکه اتوه و نه م دوو گازه ش له پله یه کی گهرمی زوردا نالکین هه روه ک له سه رمایه کی زوردا نالکین، کی نه م پله گهرما مامناوه ندیسه ی بو دروست کرد به تایبه تی له سهر زه وی و بی ده سته خوشکه کانی تری زه وی؟





ئیتیر باسی ماسی و مەلەوانی و بازرگانی ئەم ئاوە و
بلاوکردنەوی بەم شێوە جوانەیی کە (۳/۴)ی روی زەوی ئاوە،
ئەمانە هەر باسی مەکە با لەوە زیاتر هەستی رێکەوت
پەرستەکان بریندار نەبیت.

ئەیی هەوا؟ کە یەکیکە لە چەکە بەهێزەکانی زەوی و بۆ
مانەو و پارێزگاری ئێمەیی رۆڵەیی ئەم زەویە.

کاک کاوە هەمومان دەزانین هەوای ئۆکسجین بێ تام و بێ
بۆن و بێ رەنگ و ناسوتی و یارمەتی سوتاندن دەدات، هەموو
گیانلەبەرانی تەنانەت زەوی خۆشی هەڵبەدە مژیت کەچی لە یەک
رێژەیی نەگۆراودا دەوێستی و هەتا جیهان جیهانە زیاد و کەم
ناکات ئەو رێژەیش (۲۱%)، خۆ ئەگەر نەختیک لەم رێژەییە
کەمتر بێت هەمومان دەمرین و ئەگەر نەختیک لەو رێژەییە زیاتر
بێت ئەوا بە دەنکە شقارتە یەک ناوچەییەکی گەورە گۆرە گریست،
کاکە گیان ببورە لەوەی ماوەم نییە هەتا باسی چۆنیتی مانەوی
ئۆکسجین و هەناسەدانی رووە کە کانت بۆ بکەم.

- قەیدی نییە فەرموو.





- یه کیکی تر له چه که کانی زهوی ناگره.

- ناگر؟!

- به لئ ناگر... زانست ده لئ ناگر بریتییه له رواله تی پهرسه ندنی سوتاندنی شت، سوتاندنی (combustion) به مانای گشتی بریتییه له رواله تی یه کگرتنی ته نیک له گه ل ته نیکی ترو ئوکسجیندا، به لام نهو سوتاندنی که گهرما بگه یه نیت بریتییه له یه کگرتنی ئوکسجین له گه ل کاربۆندا، نه م کاربۆنهش له هه موو ته نیکدا هه یه، به لام ریژه ی له ره کدا زۆرتره له به ره نه وه ی دار باشتر ده سوتی، ناگر یه کیکه له هه ره پیوستیه کانی ئاده میزاد له م لانکۆله یه دا بۆ خۆگهر مکردنه وه ی زستان و چیشته لینان و پیشه سازی و... هتد، خۆ نه گهر ناگریش وه ک ئاو وه هوا زۆر بوایه هه موو سه ر روی زهوی ده سوتان، به لام خوا شار دویه تیه وه له ناو داری ته پردا یان له ژیر زهوی به شیوه ی نه وت و به نزی و گۆگرد، له کاتی پیوستدا ده توانین دروستی بکه یین "الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ" (یس: ۸۰) ناگر هه موو کاتی ناماده نییه، به لکو



دهبی نیمه ههلسین به پیکهیتانی، نیتر کام ریکهوتی کویری بی
دهسهلات دروستی کرد؟

ئهی روهک "درهخت" که خوا له قورئاندا دهیکات به یه کیئک
له بهلگهکانی بونی خۆی و دهفرمویت: (وَفِي الْأَرْضِ قِطْعٌ
مُتَجَاوِرَاتٌ وَجَنَّاتٌ مِّنْ أَعْنَابٍ وَزَيْتُونٌ وَنَخِيلٌ صِنَوَانٌ وَغَيْرُ
صِنَوَانٍ يُسْقَى بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَنُفِضْلُ بَعْضِهَا عَلَى بَعْضٍ فِي
الْأُكُلِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ) (الرعد: ٤) واته: له
زهویدا چهند پارچه زهویبهک ههئو له تهنیشتی یه کترن کهچی
زۆر جیاوازیان ههیه له گهل یه کتری وهک به پیتی و بی پیتی،
رهقانی... هتد، دیسان باخ و ساباتی رهزه ترئو دانهوئلهو
دارخورما یهک پهلو چهند پهل، ئەمانه هه مویان به یهک ئاو—
ئاو ده درین کهچی ریزی هه ندیکیا ئمانداوه به سهر نهوانی تر له
خواردندا به هۆی تام و رهنگ و بۆن و ئاوداری و وشکیی و زۆرو
که می فیتامینه کان... هتد، ئانه مه نیشانه ی بونو دهسهلاتی
خوایه، بونی نهو دهسته به هیزه ی که به ههزاران بهلگه ی بهو
چۆره دروست کردوه ههتا بیدۆزینه وهو بیناسین.





به راستی زاناکانیش سهرسامن لهم مهتهئه... مهتهئی درهخت. سهیر دهکویت درهختیک به تهنیشت نهوی ترهوهیهو یهک ههوای کاربۆن دهخۆن و به یهک ناو- ناو دهدرین، یهک جۆره کلۆرۆفیل بهکار دههینن، نهگهر ریکهوتهکهی بهریتزان راست بیته دهبن ههموو درهختهکان یهک جۆره بهر بگرن.

نهی شیوهی جوانی نهم لانکۆئهیه، ههر له دیمهنیکی جوانهوه ههتا دانیشتنیکی سهراچاوهی زهلم^۲، شمخالی شوانیکی لاپالی چیا، کچیکی نهشمیله، پارچهیهک سازو ناواز، شهپۆلی ناو، پهپههی گۆل، بالی پهپوله، پهپری عهیانهمهه، کلکی تاوس، بههارو دهشتی شارهزور، هاوین و بهفراوی ههورامان^۳ و کۆسالان^۴ و قهندیل^۵ پایزو گهلاپیزان، زستان و کرپوهی بهفر... هته، نایا نهم دیمهنه به ریکهوت دروستبون؟ کاک کاوه بهسه خۆ گیلکردن و پیشیلکردنی ژیری.

^۲ زهلم تافگهیهکه له چیا ی ههورامان.

^۳ ^۴ ^۵ "ناوی چهند چیایهکه له کورستان".





نەمە بوو لانكۆلە كه مان، يان بليين ميو اغاخانه كه مان له ریی
كاروانی له دایكبونه وه بۆ گۆر، نیت به خوات ده سپیتم تا
سبه یینی و قوناغی کی تری باسه كه مان.



خۆمان

"وَفِي أَنفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ" (فصلت: ۵۳)

كاك كاوه خۆزگه ئەو ئادەمیزادەى بە شەقامەكاندا خۆى بە

كەش و فشیکەوہ با دەدات، دەیزانى لە چى دروستبووہ؟

- مەبەستت چىیە؟ گوايە ئەویش مرۆڤىك نىيە وەك نىمە؟

- بەئێ، نىمەیش، نىمە و ئەو ھەر لەو ھىلكەيە دروست

بووين.

- ھىلكە؟

- بەئێ ھىلكە، ھىلكەيەك وەك ھىلكەى مريشك، بەلام زۆر

زۆر بچووكتەر، بە جۆرىك كە كىشانەى ئەو ھىلكەيە برىتييە لە

(۱) لەسەر ملیۆنى گرامىك ئەم ھىلكەيە نىچىرى گياندارىكى

نيرىنەيە كە پىي دەوترىت "تۆى پىاو = حيوان منوي" ئەم

گياندارە نيرىنەيش زۆر زىرەك و ورياو لىزانە... دەزانىت كە

ھىلكە خۆشەويستەكەى لە دەرگای مائەكەيدا چاوەرپى دەكات و

دەشانىت ھىچ رىنگايەك نىيە بۆ گەيشتن بەو خۆشەويستە لە

رىنگای مندالدان "رحم" ە وەنەبىت، لە كاتى كۆبونەوہى پىاوو



ژندا "جماع" نه بیټ، جا پیش نه وهی بگاته لای خوشه ویسته که ی ده زانیټ نم زور بچوکه له چاو هیلکه که داو ناتوانیت دیواری هیلکه که بدریت و بچیته ناویه وه بویه داوا له ریکهوت ددکات که سه ریکی تیژی بۆ دروست بکات، هه تا بتوانیت دیواری هیلکه که بدریت و بچیته ژوره وه، دیسان نم گیانداره له ناو ناودایه چۆن پروا؟

- چۆن؟

کاک کاوه - ریکهوت - ملیکی دریزو کلکیکی دریزو سه ریکی تیژی بۆ دهرده کات هه تا بتوانی مه له بکات و ناوه که ی به تیژی بریت و هه به تیژی خوی بدات به دیواری هیلکه که داو بچیته باوه شی خوشه ویسته که یه وه.

نم هیلکه میینه داوین پاکه به وه فایهش زور بلیمه ته، ده زانیټ نم تاقه هیلکه یه و نه وانیش به هه زاران گیانله به ری نیرینه ن که هیرشیی بۆ دینن. نه ی چۆن بتوانی خوی لییان رزگار بکات و بیمردیش نه مینیتته وه؟ نم هیلکه یه بریار ده دا هه کام له م گیانله به رانه یه که م جار گه یشته لای، قول بکات به



قۆلیداو به میردی وه ریگریت و ده رگا له سهر هه موو نهوانی تر
دا بجات و نهوانیش هه موو له خهفه تاندا با هه مویان بمرن.

ئابهم جۆره به کهم قۆناغی دروستبونی نهو نهاده میزاده به
فیزه له ناو مندا لدانای دایکیدا دهست پیده کات، به داخه وه م که
نا توئم قۆناغه کانی تریت بۆ باس بکه م، چونکه کاتیکی زۆرمان
پیوسته، ئایا کاک کاوه کامه به جیدهستی ریکهوت له چۆنیتی
دروستبونی نه م نهاده میزاده و به م شیوه ورده؟!

- من به م جۆره زانیاریانهم نه زانیوه، نهی ئیوهی "فهقی" و
مالانگه ر جگه له "ضرب زید" به ولاره هیچی تریان نه خویندوه
نه مانهت له کوئی هینا؟ مه لاو لیکۆلینه وهی زانستی؟

نه وه کهی وردبین "میکرۆسکۆب" تان برده "حوجره" وه و
شیته لای نه م زانیاریانهم تان کرد؟

- کاک کاوه مه ترسیدارترین شت له سهر سنگی گه له که مان
نه وه به، له ولاتی ئیمه نه وهی ئاینی ویست ئیتر زانیاری تازهی
ناویت و نه وهیش زانیاری نوئی ویست ئیتر ئاینی ناویت، بۆیه
نه وهی زانای ئاینیه هیچ له زانیاری نوئی نازانیت و نه وهیش که





زانای نوییه هیچ له نایین نازانیت، ئەمانه هیچیان له مانای راستی نایین و زانیاری نازانن... هەر دوو لایان بە هەڵە چوون... نەخۆشن... دورن لە ئیسلام و زانیاری راستەقینەوه... نەزانیمان کرد کە میکروۆسکۆمان نەبرده "حوجره" وه^١. کاک کاوه ئەم هەویره ئاوی زۆر دەبات و لە باسهکەمی خۆمان دەرمان دەکات.

- باشە فەرموو بۆ سەر باسهکەمی خۆمان و باسی خۆمان.

- باسی چیی خۆمانت بۆ بکەم؟ هەر پارچەیهک له لاشەت بگرییت پیت دەلێت کە کێ دروستی کردووه و پەنجە بۆ پەروەردگارەکەمی درێژ دەکات، تەنیا مەرج ئەویە بە زمانی ژیری و دلێ ژیری و چاوی ژیری له پارچەکانی لەشمان وردببینەوه.

ئەم مەزۆفە سەر سوپهینهره ژيانى وهك هەموو زیندەوهره بئى زمانهکانى تر له گەل و ئاوه، کە چیی له دوايیدا دەبیت بە فەیلەسوف و بیر له بونەوهر و خۆی و خوا دەکاتەوه، ئیتر باسی چیی ئەم مەزۆفەت بۆ بکەم؟ چۆن له پشتی باوکیدا پەیدا

^١ لەم باسهدا نامیلکهیهکم نووسیهوه له ژێر ناوێشانى "ئىسلام ، رۆلهکانى نەزان و مامۆستاگانى تەمەن" پشت بە خوا له چاپ دەدرێت.





دەبىتتە چۆن كۆچ دەكات بۇ سىكى داىكى و لە وپوھ بۇ جىھان و
ژيان و روناكى و شىر مژىن؟ چۆن ھەناسە دەدات، خواردن
دەخوات، جوين، قوتدان، چۆن گۆشتى پى دروست دەكات؟ چۆن
گەرما دەگەيەنئىت بە لاشەي و چۆن ناو سىكى گسك دەدات بۇ
دەرەوھ و چۆن ديسان پرى دەكاتەوھ؟

چۆن شەقە جۆگەي خوين وەك جۆگەي دەلئىن و چەقان^۱ بۇ
ھەموو تىشەكانى لەشى راكىشاوھ و لەم سەرەوھ خوئىنىكى
سوورى گەشى پاك لەگەل خۇيدا دەبات و لەو سەرەوھ خوئىنىكى
شىنى پيس لەگەل دەيان لاشەي كرىكارى كوژراو دەھىنئىتەوھ؟
چۆن لاشەي ئەم مەرۆقە لە ملىون، ملىون سىل "خلىة"
پىكھاتوھ و چۆن ئىش دەكەن؟ چۆن ئەم لاشەيان پىكھىتاوھ؟ ئەم
لاشەيەي كە برىتىيە لە جەنگىكى جىھانى، بە ھەزاران خرۆكە
دەدات بە كوشت و ديسان پال دەنئىت بە لەشكرىكى ترەوھ بۇ
پرکردنەوھى سەنگەرەكان... ھەموو كەلاوھىك ئاوەدان
دەكاتەوھ و ھەموو خوئىن بەربونىك دەبەسىتەوھ!

^۱ دەلئىن و چەقان ناوى دەر جۆگەي بەرىلان لە شارەزەود.





ئەي ژیریی "عقل" كە ژیریی خۆی سەرگەردانە لە چۆنیتیی
خۆی، ئەي بە هەزاران شیوە و رەنگ و چاکە و بەد، بە هەزاران
بەسەرھاتی تۆمارکراو... لە کۆین؟ چۆن وا دین بە دەستەوہ لە
کاتی داوا کراودا؟

کاک کاوہ — نەك چۆنیتیی کارکردنیان تەنانەت — ناتوانم
ناوہ کانیشت بۆ هەلبەدەم... جا ئەم سەنگ و ترازووہ لە کۆی و
کیشانەي ریکەوت لە کۆی! تۆ باوہرت بەوہ نییە کە
بومەلەرزەيەك لە چاپخانەيە کدا بیئە هۆی چاپ بونی دیوانیتیی
شيعر، بەلام بپروات بەوہ هەيە ئەم هەموو وردە کارییە لە خۆيەوہ
بەریکەوت بوو بیئە؟! "اَكْفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ
نُطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّكَ رَجُلًا" (الكهف: ۳۷) ئایا ددان نانیتت بە بونی
ئەوہی دروستی کردویت لە گۆل و کردویتت بە پیاو کاک کاوہ!

"فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِّنْ ذِكْرِ اللَّهِ" (الزمر: ۲۲) هاوارو
هەش بەسەر ئەوانەي دلپەرەقن لە یادی خودا، کاک کاوہ!
واکاتیشمان تەواو بوو تا سبەینێ خوات لە گۆل.





سەردانىڭ لە ژىرى

"... أفلا تعقلون؟"

كاك كاوه ماوهىدەك لە مەوپىش لە گۆفارىڭكى مىسرىدا
خوڭندمەوہ كە لە كاتىڭدا تىپىڭكى سىڭك يارىيەكى دە كرد لە
پىش چاوى سەيركەرەكانى، لەم يارىيەدا شىڭك هينرايە سەر
شانۆ بۆ يارى، پاش ئەوہى يارى پىڭكەرەكەى كە ناوى "محمد
الحلو" بوو يارىيەكەى بە شىڭرەكە تەواو كرد، چەپلەيەكى زۆرو
هەلنانيان بۆ "محمد" لىدا، ئەمىش ناورى داىەوہ بە لاي
سەيركەرەنەوہ و پشتى كرده شىڭرەكە بۆ ئەوہى سوپاسى
چەپلەلىدەرەكانو سەيركەرەن بكات، لەم كاتەدا شىڭرەكە هيرشى
هينايە سەرى و بە چنگ و قەپ تىتى بەربوو، موحمەد خەلتانى
خوڭن بوو، سەيركەرەكان بە هاوارو پەلامارى كورسى هيرشيان
هينايە سەر شىڭرەكەو بە ھەر جۆرىڭ بوو موحمەدىان لە ژىر
چنگى دەرھىناو بە پەلە گەياندىانە نەخۆشخانە، بەلام بى سود
بوو، لە پاش تەواو بونى دوا وشەى كە وتى "تكام وايە ئەم
شىڭرە نەكوژن، توخوا مەيكوژن" موحمەد گىانى دەرچوو و



مرد، بەرپۆبەرى سىرك برياريدا بە ناردنى شىرەكە بۆ باخچەى
گيانلەبەران "حديقة الحيوانات" لەبەر ئەوەى شىرىكى درندەيەو
بۆ يارى پىكردن ناشىت.

بەلام نايا دەزانى شىرەكە چىكرد؟

- چىكرد؟

- كاك كاوه ئەم شىرە مانى گرت لە خواردن، چەندە خەرىكى
دەبون خواردنى نەدەخوارد، مەيىنەيەكيان بۆ هينا، بەلكو
لەگەلیدا رايىت، بەلام بى سود بوو، ھەر كە لىي نزيك دەبويەو
لىي دەداو بە نينۆك تىي بەردەبوو، ئەم شىرە وەك شىتى
لېھاتو بەربووە گيانى خۆى و بە چىرپوك لاشەى خۆى ئەنجن
ئەنجن كرد، ئەوئەندەى گاز گرت لە كلكى ھەتا قرتاندى، ئەمجارە
بەربووە دەستو قۆلى ئەو دەستەى موخەمەدى پى كوشتبوو
بەربووە خواردنى گوشتى خۆى لە داخاندا، بەلئى بەربووە خۆى
ھەتا خوينى بەربوو نەگىرسايەووە و مرد، لە داخى پەشىمانى
مرد، لە پاش بىركردنەو لە تاوانەكەى و ھەستکردنى بە
تاوان... بەلئى پاشايەك لە پاشاكانى بيشەو بە خوين مژ





به‌ناویانگ ههستی به پەشیمانی کرد، بەلام کاک کاوه ئیمه‌ی
مرۆڤ زۆر له‌وان دڕنده‌ترین هه‌رگیزیش هه‌ست به پەشیمانی
ناکه‌ین... له‌ سه‌ر می‌زی "دیبلۆماسی" و به‌ دەم پێک
هه‌لدانه‌وه‌و به‌ ساده‌یه‌که‌وه‌ بریاری کوشتنی ملیۆنه‌ها که‌سی
بیتاوان ده‌ده‌ین و خۆشمان له‌ گه‌شتی خۆمان ناکه‌وین هه‌روه‌ک
هیچ نه‌بوو بیت.

کاک کاوه‌ نایا شی‌ره‌که‌ له‌ وته‌که‌ی "موحه‌مه‌د" تیگه‌یشت
که‌ وتی:

داواکارم نه‌م شی‌ره‌ مه‌کوژن.

- نازانم.

- که‌واته‌ ئیمه‌ هیچ له‌ چۆنیتی هه‌ستی زینده‌وه‌رانی بی‌ زمان
نازانین.

ئه‌ی پشیله‌ که‌ پیسای خۆی ده‌شاریتته‌وه‌، مانای جوانی و
ناشیرینی و عه‌یبه‌ ده‌زانی؟

هه‌نگ، نه‌گه‌ر زه‌رده‌واله‌یه‌ک ب‌رواته‌ شانه‌کانیا‌نه‌وه‌ ده‌که‌ونه
جەنگ له‌ گه‌لیدا هه‌تا دوا هه‌نگ خۆیان به‌خت ده‌که‌ن له‌ ریی





نيشتيمانه كه ياندا، ناياسا كئى فيئىرى پيشمه رگه بى و
نيشتيمانپه روه رى كردن؟ يان هر كه پاشا كه يان ده مريت له
ناوخوياندا پاشايه ك هه لده برژيرن، كئى فيئىرى هه لبرژاردن
(كوئنفراس) ى كردن؟

يان زهرده والته كه ميروو بهنج ده كات و جزووى ده چه قينيته
شويى ده ماري (عصبى) نهو ميرووه بى هه ست "بهنج"
ده بيت و ده بيت له ژير هيلكه كه يدا دايدة نيته، جا هر كه
به چه كه ى هه ليتنا خواردنيكى تازه ى نايابى داناره هه تا
به چه كه ى بيخوات، كاكه گيان نه م زهرده والته يه له كام
زانستگاي پزيشكى ده رچووه؟ وا بهو جووره شويى "ده مار =
عصبى" نهو ميرووه ده زانيت.

يان نهو ميروو كرمانه ى كه له رهنگى نهو شويى تيدا
ده ژين بهرگ بو خويان ده كه ن، له كوئى ياساي چه واشه كردن و
خوخه شاردان "الغش والاختفاء" فيريون.

وشر، هه تا يه كيك دياريتت ناچيته لاي ميينه كه ى، خو
نه گهر لهو كاته دا يه كيك چوو به سهرياندا سهريان داده خه نو



تەریق دەبنهوه، ئایا ئەم وشتره مانای شەرم دەزانن؟ ئایا ئەم

وشتره بەنامووستر نییه له زۆریه ی لاوهکانی پاریس و نەرویح؟

ئە ی کاک کاوه چۆن میژوله کار دابهش دەکات بە سەر

ئەندامەکانی شارەکیدا که بە هەزاران میژوله دەبن؟ چۆن

دەتوانن هەلسن بەو یاسا ریک و جوانه کۆمه لایه تییه ورده، بی

ئەوی زمانیک هەبێ پیتی بدوین؟ ئایا ئەمانه له گەل کام

بارسەنگی ریکه وتدا هاوکیش دەرده چن؟

- دەلین ئەمانه یاسای سروشته.

- کاک کاوه، سروشت چییه؟ دەبینریت؟

- نا.

- ئە ی سروشت چییه؟!

ئەمه راکردن و هەلاتنه له وشە ی "خوا" وه بۆ وشە ی

"سروشت"، سروشت هەر بەمانای خوایه و هیچ جیاوازی نییه،

سروشتی خاوهن دەسەلات و زانا و توانا و ناگادار له هەموو

چیه کی ناوخۆیی هەر له بنی زهوی هەتا دورترین کهشکه شانی

گەردون، بەلێ ئیمه ئەو سروشته دەپەرستین، تەنیا ئەوه ندهیه،



ئىتوھى سەرلىشىۋاۋە پىيى دەلئىن "سروش" و ئىمەى خاۋەن باۋەر پىيى دەلئىن "خا"، ئەمە قىنە بەرايەتى و خۆيە زلزائىنە... ئەمە راكردنە لە وشەيە كەۋە بۆ وشەيە كى تر، من زۆر لىم رۈنە خۆيان "ئەو زلانى" ھەست دەكەن بە بۈنى ئەو خۋايە و ھەرچەندە دوور بېرۆن لە ئەنجامدا سەريان دەدات لە بەردو لەو سەرەۋە دەگەرپىنەۋە، بەلام بىر ناكەنەۋە لەۋەى بزائن ئەو بەردە چنى بوو دای لە سەريان؟ ناخ... ئەوانە چەندە ئاتاجى ماۋەيەك تەنبايى و بىر كەرنەۋەن، ئەو كاتە دەزانن "سروش" راكردنە لە وشە بۆ وشە بى زىادو كەم.

دىسان ھەر زانست دەلئىت: "ھەموو زىندە ۋە رىك بەشى خۆى ھەستى ھەيە، ئەۋەندە ھەست بە شت دەكات بەشى ھەلسوراندنى ژيانى خۆى"، بەلام ئايا كاك كاۋە ھىچ زىندە ۋە رىك راستى چۈنئىتى ئىمەى مرۆڧ دەزانى؟ ئايا دەزانى لەشى ئەم مرۆڧە چۆن پىك ھاتوۋە، چۆن دەبىسى و چۆن دەخوات، سورانى خويىنى ئەم مرۆڧە چۆنە؟ يان چۆن ئەم ئادەمىزادە بىر لە شت دەكاتەۋە و شت دادەھىتى و دەزانى ئەم





مرۆڤه چەند شتی سەرسۆرھینە ی داھیناوە و بوچی داھیناوە؟
هتد...، لە گەڵ ئەوە شدا هەستی زیندە وەرەن لە گەڵ هەستی
ئیمەدا زۆر نزیکترە لە چاوە هەستی ئیمەدا بەرامبەر هەستی و
دەسلات و چۆنیتی خوادا.

نا بەم جۆرە ژیری پەنجە رادە کیشیت بو خوا، پیشانت دەدا
کە کۆ پەرەردگاری ئەم بونە وەرەیه .
ئیترا تا سبەینی بە خوات دەسپێرم.





هاوبهشی له کۆرپکی زانیارییدا

"إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ" (فاطر: ۲۸)

- كاك كاوه ئەمەى له پێشەوه باسمانکرد، هەمووی تێبینی و سەرنج و زانیاری بوو لە بارەى خوا و شیتەلکردنى وشەى رێکەوتەکەى بەرێزتانهوه و کێشانهى بە ترازوى ژیری، بەلام با سەریکیش له کۆرپى مەستانی جامى زانیاری و زانست بەدەین و بزانیان لەوى دەنگ و باس چیه؟ بزانیان ئەوان تێروانیانیان بەرامبەر بە وشەى "خوا" چۆنە؟

ئەنە کساگۆرس^۱ دەلیت:

هەرگیز نابیت هیزیکی کوێرانه "قوة عمياء" ئەم بونەوهەرى دروستکردبى، چونکە هیزی کوێرى - بى دەسلاتی خوایهتى - و پشيوى زیاتر هیچى تری له دەست نایەت، ئەم بونەوهەرش دوره له هەموو پشيویهك، ئەوى که مادده هەلێدەسوورینى ژیریەکی بە دەسلات و بینەرو زانایە.

ئەفلاتون^۲:

^{۱، ۲، ۳} له هەلبەسوفە بەرزەکانى یونانى و له بېرتیزەکانى مرقایەتى دەژمێردین.





بونەوەر نمونەى جوانىى و ياسايە ھەرگىز نابىت بىنيازىك
"قصد" و لە خۆيەوہ بوو بىت.
نەرستۆ^۸:

ئىمە زۆر كەمترىن لەوہى كە خوا بىرمان لىبكاتەوہ، چونكە
ئىمە لە رىزى "ھىچ" داين.
نەكويناس^۹:

ژىرى ئىمە پەستە لە زانىنى راستى ھەموو شتىك، راستى
ھىچ شتىك ماددە نەبىت نايزانى... بەلكو زۆر روالەتى ژيان بو
ئىمە رون نەبووہتەوہ، ھىچ زانايەك نەبووہ تا ئىستا راستى
چۆنىتى مىشىكى زانىبىت.
دىكارت^۷:

بونى من شتىكى راستەو من ھەم... ئەى كى دروستى
كردوم؟ خو خۆشىم خوّم دروست نەكردوہ، كەواتە دەبى
پەروەردگارىكم ھەبىت و پەروەردگارەكەشم بونى پىويست "واجب

^۷ "دىكارت" فەيلوسوفىكى بەرزى فەرەنسىيە.





الوجود " بیټ و ده بیځ خاوهنی هه موو ناوه لئاو " صفة " ټکی ته و او
بیټ نه ویش خوايه .
رؤجره باکوڼ^۱ :

هیچ زانایه ک نییه له هه موو زاناکانی سروشتگه ری بتوانی
هه موو شتیځ له ژیانی تاقه میښیځ بزانی، چ جای شه و هی
بیه ویت له چۆنیه تی بون و ژیانی خوا بزانیټ .
باسکال^۱ :

دوو دهسته هه ن له ئاده میزاد که به راستی پییان بوتریټ
ژیر:-

یه که میان: نه وانه ن کارگوزاری خوا ده که ن، چونکه ناسیوانه .
دوو هه م: نه وانه ن که تیډه کوښن بو شه و هی خوا بدؤزنه وه،
چونکه نه یان ناسیوه .
نه نشتاین^۱ :

^۱ باکوڼ : ماموستایه کی به رزی زانگری "توکسورد" ی ښنگلیزی بوو .
^۱ پاسکال : زانای هه ره به رزی هه ره نسبییه، خاوه نی زؤد بیردؤزی ماتماتیک و فیزیک و
نه ن دازیاریه .
^۱ نه نشتاین : زانای هه ره به رزی ئەلمانیه و خاوه نی بیردؤزی "نسبی" یه، له سالی ۱۹۵۵
دا کړچې دوايي کړدوه .



ثاینیی بیّ زانیاری کویره و زانیاری بیّ ثاین شهل.
کانت^{۱۱}:

من پر به دلّ پروام به بونی خواو هه تا هه تایی و نه مردنی
گیان و راستی رۆژی پاداشت "یوم الجزاء" هه یه، به لام ژیری
توانای زانینی چۆنیتی ئەم ریگایه ی نییه.

جیمس جینز^{۱۲}: کاتێ به گه وره ترین ته له سکۆب سهیری
دورترین کهشکه شانی گهردون بکهین، ده بینین نه ویش هه ر به م
یاسایه ی که لای زهوی نیته هه یه هه لده سوپیت نه مه نه وه
ده گه یه نیته که ئەم بونه وهره یه ک پرۆژه یه و یه ک خاوه نی هه یه و
بیخاوه ن نییه.

داروین^{۱۳}:

^{۱۱} عه ممانۆئیل کانت: فه یله سولۆکی هه ره به رزی ئەلمانیه ی خاوه نی باوه ریکی پته و
بووه.

^{۱۲} جیمس جینز: زانای هه ره به رزو به ناویانگو که ردونناسیه ی بلیمه ت بوو، خاوه نی نۆد
بیردۆزی گه ردونناسیه یه.

^{۱۳} داروین: زانای سروشتگه رییه و خاوه نی تیۆری "النشوه والارتقاء" ه.



بیردۆزی پەیدا بون و گەشە کردن (النشوء والارتقاء) مانای
 نەبونی. خوا نییە، چونکە ژیری قایل ناییت بەوەی ژیان یە کسەر
 لە ماددەو پەیدا بوو بییت.

کاتێ پرسیاریان لە "ئەدیسۆن"^{۱۴} کردو وتیان: ئایا تۆ
 بۆچوونت چۆنە بەرامبەر بە بونی خوا؟
 وتی: بیگومان من پروام بە بونی خوا هەیه.
 وتیان، ئەی بۆچی نابینریت؟

وتی: من کارەبام دروستکردووە و زۆر بە باشی ئەو دەناسم،
 بەلام ئایا کارەباکە من دەناسیت و هەست بە بونی من دەکات؟
 وتیان: نا.

وتی: هەموو دروستکراویک لە چا و دروستکەرە کەیدا
 هەر وایە.

کاک کاو و تەهی زاناکان لەم بارەو دەوایی نایەت، هیچ
 زانایەک نەبوو بەوەی باوەری بە بونی خوا نەبویت، بەلام هەندیک لە
 زاناکان لەبەر ئەوەی چۆنیتی رینگای بۆچونی (خوا)یان نەزانێووە

^{۱۴} ئەدیسۆن: زانای لیزیکی ئەمریکی و دامێنەری کارەبا و کامیتر و قەوان بوو.



ویستویانه (خوا) وهك قهوارهیه کی ماددی بهره سستیان بکه ویت،
ریگایان لی تیكچوه و توشی هزاران گومان سهختی هزار به
هزار بون.

هه ندیک له زاناکان تنیا به باوه وازیان نه هیتاوه، به لکو
نوژیان کردوه و باوه پریان به بونی فریشته کان هه بووه وه کو
"نه له کیسیس کاریل" ^{۱۵} که ده لیت: زور زینده وهری زانا هه نو
چوارده وری نیمه یان گرتووه، به لام نیمه ناتوانین به
"میکرۆسکۆب" بیانینین، به لکو به نوژی و نزیکبونه وه له خوا
ده توانین بیانینین و بیینه شیاری به زهیی نه و ژیرییه شاراوانه.

یان نه وهی پرواته "له ندهن - له گۆره پانی / ۳۳ مارلبورن"
که کۆمه لیککی گیانی "الجمعية الروحیة" ی تیدا هه یه، له
پینجه مین نهومی نه و کۆمه له دا شوینیککی تایبه تی هه یه و کاتی
خۆی "تۆلیقهر لۆدج" ^{۱۶} نوژی تیدا کردوه.

^{۱۵} کاریل: پزوشک و زانای هه ره به زوی فاره نسبییه، له سالی ۱۹۱۲دا خه لاتی نوژی
وه رگرت و خاوه نی کتیبی "الانسان ذک المجهول" ه.

^{۱۶} لۆدج: زانای به زوی ئیکلیزو دروستکهری سه معاعه ی رادیوییه.



كاك كاوه نه مانه هيچيان كرئگرته نه بون و فه قئيه تي
خانه قاي "بياره" يشيان نه كرده و "ضَرْبَ زَيْد" يان نه خوئندوه،
به لكو پياواني زانياري بون كه چي باوه ريشيان به بوني خوا تا
نه و راده يه به هيژه بوه، به لام زور راسته كه نيمه نه زانين، گيلين،
نه فامين، دواكه وتوين، چونكه زور زوو چاويه ستمان ليده كرئت و
به هه موو لايه كدا سه مامان پئده كرئت.

- و ته كانت له سهر سهرم، به راستي زور كه له بهري ريگات بو
رونك كرده موه، به لام كه ي نيمه ي تازه پئنگه يشتوو بهم جوړه
بیر له شت ده كه ي نه وه؟ كه ي نه وه ي پئ ي ده و ترئ "په روه رده ي
ثاينبي" و نيمه له خوئندنگه دا ده بخوئنين و بهرگه ي نه و هه موو
هيژه ده گرئت كه گومان بو ماني ده هيئني؟ بروام هه يه به
خوا... خاوه ني بونه وهر، بروام هيئا به چاو وراوي خو مان، بروام
هيئا به را كردن مان له وشه ي (خوا) وه بو وشه ي (سروشت)، بروام
هيئا به كوئري و بي ده سه لاتي مادده و ناراستي بير كردنه وه ي
ريكه وت و سه رليشتواوي نيمه، به راستي ماوه يدك من هه ست
به پالده ستويه كي ده روني ده كه م، هه ست به جيهان يكي تر

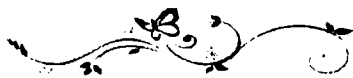
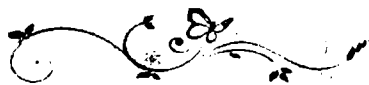


ده کهم بیجگه لهم جیهانه ماددییه، ههست به باوه پرو تام و
مهزه ی باوه پرو ده کهم، ئیمه وا بۆ شهش مانگ ده پروات کهس و
کاری خۆمانان نه دیوه، کهچی من مهزه ی باوه پرو به جورئ
مهستی کردوم ههست به هیچ شتیکی تر ناکه م خۆزگه هه موو
کهس بیزانیایه لهزه تی باوه پرو چهند خۆشه، خۆزگه تاقییان
ده کرده وه.

- سوپاس بۆ خوا، که به یه کجاری ریگات لی ون نه بوو، خوا
یارمه تیدایت بۆ دۆزینه وه ی راستی، منیش پشومدا، چونکه بۆم
دهر کهوت نه مامه کهم له ماوه یه کی کهمدا هاته به رو ره نجه کهم
به فیرو نه پۆیشت.

- به لām توخوا تۆ ئه م کۆره مان لی تیک مه ده وه هه تا به
ته واوی له م نه خۆشی و بی هۆشییه رزگار ده بم به رده وام به له
نامۆزگاری کردنم.

- به پشتیوانی خوا له سه ری ده رۆین، به لām وا ئیستا کاتمان
ته واو بوو، تا سبه نیی به خوات ده سپیتم.



لېك پېچران

به لئى هەر وهك كاك كاوه ده لئى ماوهى شهش مانگمان ته واو
كرد له ژير سايهى سهريازى "عارفى"^{۱۷}، به لام تامى وچان
"اجازه" مان نه كرد، بهم هويه وه زور له سهريازه كورده كان پايان
كرد، به جورىك بهرپرسياران ههستيان پيى كرد... نهو پرژه نيتمه
"كورده كان" يان كوكرده وهو وتيان هوى پاكردى نهه هه موو
سهريازه چيه؟ شهوى وا هيه سهه سهرياز پيوار "غائب"
ده بيت؟ كورپكى قهره داغى كه ناوى "فهرىق" بو له ريزه كه
دهرچوو وتى: پاستيه كهى بيوچانىي "اجازه" يه، وچانمان ناده نئى
هوى نهويه... به لئى برياردرا ههر نهو پرژه پوستره كه پرؤنه وه
بو مالى خويمان، له وان هه كاك كاوهى خاوهن باوه پ بوو...
رؤيشته وه بو ماله وه بو ماوهى (۷) رور، به لام پاش رويشتمى
نهو بو ماله وه بو (۵) رور منيش رويشتم بو "خولى فيريونى
بي تهل (لاسلكى)" بو هه وليرو نيتر كاك كاوه نه بينيه وه...

^{۱۷} عارفى به كارد هه نيترت بو ماوهى رويى "عه بدوسه لام و عه بدوره حمان موحه مهه د

عارف" ي براى له عترافدا.



پاش جیگیربونم له ههولیر، نهم نامهی خوارهوهم بۆ کاک کاوه
نوسی.

نامه که:

هاوه لئی خۆشهویست کاک کاوه گیان

سلاوی خوات لئی بییت

هیوادارم نهو تروسکاییهی که وتووه ته دلتوه نه هیلت
بکوژیتتهوه، به لکو بیکهی به گریک و هه موو باوه ریکی پووچ و
به دی پئی بسوتینی.

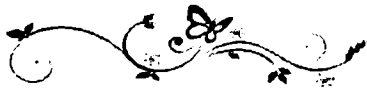
چاوه کهم: کاتی خۆت به فیرو مه ده، به لکو له خویندنه وهی
کتیبی چاک و کرده وهی چاکدا به کاری بهینه، وا بزانه نهم
ته منهی پیت دراوه وام و پیشینه "قرض و سلفه" یه...
بیره وهی ریکهوت بۆ ئاده میزاد دهست نادات، به لکو بۆ ئهوانه
دهست ده دات خۆیان به به چکهی مه یوون و چه قه ل ده زانن،
نه وهش خۆی به نه ته وهی مه یوون و چه قه ل ده زانیت و بونی
"ئاده م" ی به لاره نه فسانه یه لۆمه ی ناکریت.



کاکه گیان: پیروزیایی دۆزینه‌وه‌ی راستیت لیّ ده‌که‌م و هیوادارم له سه‌ری برۆیت و چال و چۆلی گومان له‌ره‌ت پیّ نه‌کات و خۆت رابگریت له‌به‌ر گێژه‌لۆکه‌ی تانه‌و ته‌شه‌ری سه‌ر لیّ شیواوه‌کاندا ده‌زانم نیستا پیّت ده‌لین:

کاک کاوه نه‌وسا بۆچی وات ده‌وت و نیستا بۆچی وا ده‌لّییت، ده‌زانم هه‌ولّ ده‌ده‌ن بۆ گه‌رانه‌وه‌ت بۆ سه‌ر لیّ شیواویی، به‌لام تۆ ژیری خۆت بجه‌ره‌ کارو بزانه نیستا دلّیایت یان نه‌و کاته؟ بزانه نیستا ده‌رونه‌ت پر نارامه یان پیشته‌ر؟ شوین که‌وتنی راستیت مه‌به‌ست پیّت و هیچی تر، کاتی کتیبی "گه‌شته‌که‌م له گومانه‌وه بۆ باوه‌ر" کرد به‌ کوردی ده‌رگای نامه‌نوسیم لی‌کرایه‌وه له‌گه‌ل "دکتۆر موسته‌فا مه‌حمود" به‌ هۆی "دارالشروق" وه له "قاهیره" نامم بۆ ده‌نوسی، له نامه‌یه‌که‌دا بۆم نوسی "تۆ له کتیبی - ابلیس - دا وا ده‌لّییت و که‌چی له کتیبی (القرآن محاولة لفهم عصري) دا شتیکی تر ده‌لّییت... که‌س له تۆ تیئاگات، تاویک باوه‌رت ته‌نیا به‌ ماده‌ده هیده‌و تاویک به (خوا)... هتد".





له وه لآمدا نوسییه وه و تبوی:

"تۆ یه کهم کهس نیت ئەم ره خانەم لی دە گریت، بە لکو به هەزاران کهس هیژم بۆ دە هیژم و لۆمەم دە کەن که بپروام به (خوا) هیژم وه سەر لی شیتوای خۆم بۆ دەر که وتوو، بە لام نیتو من به چی دە زانن؟ به پارچە یە ک ناسن، یان داریکی رهق، یان ناویکی زه لکاو؟ نه خیر، من مرۆم، ناده م، خوا ژیری داومەتی هەتا هەلە ی پێ راست بکه مەوه، خو نه گەر موسلمان بومایه و پشتم له ناینه کهم بکر دایه و دوا ی سەر لیشیتو او هەکان بکه و تمایه، کهس به لایه وه سهیر نه بوو، بە لکو له وانه بوو لاپه ره کانی رۆژ نامه و گۆ قاره کان به ناوی من پێ بکرایه ته وه، شوور هبی نییه مرۆ هەلە ی خۆی راست بکاته وه و په نجه بۆ خاله کانی هەلە که ی رابکی شیت، من یه کهم کهس نه بوم هەست به هەلە ی خۆم بکه م، "خالیدی کوپی وه لید" زۆر به پالە وانیی دژی موسلمانان و پیغه مبه ره که یان جهنگاو تەنانەت له جهنگی "نوحود" دا له شکر ی موسلمانە کانی شکاند، که چی په شیمان بویه وه و نالای نیسلامی گرت به دهسته وه و بوو به سەر له شکر ی



موسلمانه كان و ناونرا "شمشیری خوا = سیف الله"، "عومهری کوری خهتاب" موسلمانه کان له ترسی نه یانده ویترا بیزوین، که چی له دوا پیدا باوه پری هینا و بوو به پالپشتیتیکی گه و ره بۆ نیسلام".

"دکتور مستهفا" له سهر نامه که ی دهر وات و ده لیت:

"مرؤف له سهر ده می لاییدا ههز به وه ده کات باوه پ به شتیك بهیننی که له بهر چاوی بیت و به چاوی خوی نه و شته بیینی، له بهر نه وه ی باوه پری ماددییهت زور به ناسانی ده چیتته میشکی لاونکی تازه پیگه یشتوی خوین گهرمه وه، ههتا پیریکی دنیادیده ی خاوه ن تاقیکردنه وه ی جور به جور، منیش ههر به جور هوشم پهیدا کرد و ژیری و زانست ریگای راستیان نیشاندام، خه لکیش چی ده لیتن با بلین، نه وه ی من ده مویست ده ستم کهوت".

جا داواکارم وه ک دکتور "مستهفا" نه بهز بیت له سهر راستی. برا گیان دارایی و سامان نرخ ی نییه، پیشکه و تنی ماددی نه گهر بروای له گه ل نه بیت گه و ره ترین مالتویرانییه بۆ ناده میزاد، نه گهر که میك به وردی سهیری نه م ناده میزاده و هه لپه ی نه م ناده میزاده بکهیت، بۆت دهر ده که ویت که



پیشکەوتنی ماددی زیاتر ئاده میزادی خستۆته ناخۆشیی و
بیئارامی، نەك پشوو دان، خاوەن سامان ئەوێه دەسەلاتی بەسەر
خۆیدا هەبێت لە پاشان هەولێ کۆکردنەوێ مائۆ سامان بدات،
واتە بەندە ی ئارەزوی خۆی نەبێت، هەر کەس دەسەلاتی بەسەر
خۆیدا هەبوو زانی رینگای راستی ژیان چۆنە، ئەوێه بەگ، پاشا،
پیشکەوتوو، خاوەنی ژیری،... هتد، غاندی هیندی پیاوێکی
روت و قووت بوو، بەلام زۆر بە دەسەلات بوو... ئەو رۆژی کە
دەبوت "بە رۆژوو دەبم و شت ناخۆم" دەولەتی ئینگلیز - کە
یەکم دەولەت بوو ئەو کاتە لە سەر رووی زەویدا - لەرزی
لێدەهات و کۆنگرە ی گشتی "مجلس العموم" ی بۆ دەبەست و
دەکۆلرایهوه لە داخوازیه کانی "غاندی"، بەریتانیا وای دەزانی
"غاندی" بە رۆکیتێکی ئەتۆمییهوه دەدا بەسەر "لەندەن" دا،
لەگەڵ ئەوێه شدا غاندی نانی ئیوارە ی نەبوو تیر سکی خۆی
بغوات، ئەوێه دەسەلات، ئەوێه سامان کە هەرگیز نامریت
نەخۆی و نەسامانە کە ی، بەلام کۆشک و ئۆتۆمبیل، ئافرەتی جوان
هەمویان دەمرنو دەسوونو ناویشیان نامینیت.

گیانە کەم: لە کتییێکدا خۆیندمهوه کە لە یەکیک لە
شارەکانی ئەمەریکا (٤١٨) تەرم گۆیزرانهوه بۆ گۆر، ئەوانە ی



له گهڻ ترمه كاندا بون دهم و لوتيان به ناميڙي كيميائي هه ٿه ستيو، بهرگي كيميائيان له بهر بوو هه موو شه قامه كان چوڻ ڪرايون و هاتو چوڻ قه دهغه ڪرا بوو، نه وانهي له گهڻ ترمه كاندا بون له ترسان هه ٿه له رزان؟! به ٿي بهو جوڙه ترمه كان گوڙرانه و هو چونه گوڙه كانيانه و هه بنه دهرياي "پاسه فيڪ" بوو. هم ترمه مانه بريتي بون له (٤١٨) سنوقي پوڻا، هه ريهه ڪهيان (٣٠) روڪي تي گزي ڪوشندهي ٿيڊا بوو. واته زياتر له (١٢) هزار روڪي تي دڙه مرؤڻ... به ٿي خزانه بنه دهريا، چونه نه مريڪا برياري دابو له دهستي هم جوڙه چه ڪانه رزگاري بيٺ، نه ڪه له بهر نه وهي هه زي له ناشتتيه و نايه وي ڪه سيان پي ڪوڙي، به لڪو له بهر نه وهو بوو چه ڪي ميڪروباوي دروست ڪرده، واته ميڪروپهروهه ده ڪات و ده ڪات به چه ڪو ده يته قيني بؤ ڪوشتنه مليونه ها ڪه س به يه ڪه چرڪه، چونه مؤڊيلي تازه تري دا هيناوه بؤ ڪوشتن و چه ڪي "ٽولاريا" ي دروست ڪرده، به ٿي نه و روڪي تانهي ڦريدا، چونه چه ڪي هايدرؤجيني هه يه له ناو مانگي ده سٽ ڪردها به ته قينه وهي ڪه رت "قاره" يه ڪي زهوي ده ڪات به ده رياهه ڪي تازه، چونه به ته مايه بهم زوانه بؤمباي "نيوٽرون"



دروستبكات كه هەر به تهقینهوهی گۆی زهوی ههروهك سیۆتک
لەت دەکات و دەیکات بە دوو پارچهوه، هه‌لگرتنی تهرمی نهو
رۆکیتانه و فریدانیان، مانای فریدانی به‌زه‌یی، مانای رزگار بون
له دهستی دلنه‌رمیی.. نا به‌م جوژه هه‌ول ده‌درت بۆ له
ناچوونو و قه‌لاچۆکردنی ئاده‌میزاد له ماوه‌یه‌کی که‌مدا، بێ
نه‌وهی هیچ سه‌ریازیك بلی من نازا بووم یان کوژراویك بلی من
شه‌هیدم... نا نه‌مانه نامینیت.

به‌لی به‌و جوژه مروژ بوو به‌ دوژمنی گروژی مروژایه‌تی،
نه‌مه‌یه نه‌نجامی پیشکه‌وتنی ماددی.

کاکه گیان: پیش نه‌وهی نامه‌که‌م کۆتایی پێبه‌یتم، نه‌ک ته‌نیا
به‌ تۆ، به‌لکو به‌ هه‌موو نه‌وهی ئاده‌میزادی راده‌گه‌یه‌نم و ده‌لیم
کوڕینه من مردوو و ئیوه زیندوو ئاگادارین... نه‌وهی سواری
فرۆکه ده‌بیت پێی ده‌لین: "به‌ پشتینی کورسییه‌که خۆت
به‌سته‌وه"، نه‌م ئاگاداریه‌ له‌به‌ر نه‌وه نییه فرۆکه‌که به‌رز
ده‌بیته‌وه، به‌لکو بۆ کاتی دابه‌زین و نیشته‌نه‌وهی فرۆکه‌که‌یه.

ئیمه‌یش وا ته‌واو به‌رز بوینه‌ته‌وه و ئیستا نۆزه‌ی دابه‌زین،
به‌لکو داکه‌وتنه، بۆیه ده‌لیم ئاگادارین، نیشانه‌ی راستی نه‌م
ئاگاداریه‌م زۆره، کوشتنی به‌ کۆمه‌ل له‌ نه‌بجیریا، جه‌نگی



فلهستين، دروست بونی نيسرائيل، کيشه‌ی قوبرس، گيروگرفتی نهوت، قری خوارده‌مه‌نی، ته‌قاندنی چه‌کی نه‌تۆمی له ژیر زه‌وی و ژیر ده‌ریا، هه‌لدانی روکیت به به‌هیتزترین چه‌کی کوشنده و خولانه‌وه‌ی به ده‌وری زه‌وییدا، مروقی درنده، درنده‌یه‌ک نینۆکه‌کانی نه‌تۆمی و گازی کوشنده و ماسولکه‌کانی "نوستۆل" هه‌... هتد.

شارستانی ماددی، زانستی له پیره‌وی خۆی لادا، به‌لکو زانستی کرد به چرنۆک و نینۆک و قه‌پ بۆ گیانی زاناکان. به راستی پیشکه‌وتنی ماددی شکا، وا خه‌ریکه له و سه‌ره‌وه ده‌که‌ویته خواره‌وه، نابهم جوژه که‌مده‌ستی ماددی ده‌رکه‌وت، چاره نییه بۆ ناده‌میزاد ته‌نیا گه‌رانه‌وه نه‌بێ بۆ باوه‌ر به گیانو هه‌ستی گیانی و په‌نا بردن بۆ نه‌وه‌ی مادده‌ی دروستکردوه و بۆی راهیناوین، به‌لکو بمانپاریزیت له جه‌نگی مادده و مادده په‌رستان... به گه‌رانه‌وه بۆ فه‌لسه‌فه‌ی گیانی، زانست زیاتر په‌ره ده‌ستینی و شارستانییه‌تی گه‌شه‌دارتر ده‌بیته و مروقه‌ دلنیا تر ده‌بیته... به‌لام نه‌مه ده‌بێ له کوپوه ده‌ست پی بکات؟ له من و تۆوه.. نای ناده‌میزاد چه‌ند ناتاجی فه‌لسه‌فه‌ی گیانییه.



ٹیتر سلاور ریژم بڑھامو ہارہ لہ کانت،

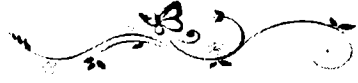
برات م. شارد زوری لہ ہولیر

سلیمانہ ۱۹۷۵/۲/۲۶



بۆ نوسيندهوى ئەم نامىلكىه كهك لهم كىتبانە
ودرگهواره:

داندەرەكەى	ناوى كىتیب
	القران الكرىم.
۱- فى ظلال القران..... سىدقظب	
۲- تەفسىرى خال (بەرگى يەكەم)... مامۆستا شىخ موچه مەدى خال	
۳- قصة الايمان..... الشىخ ندىم الجسر	
۴- روح الدين الاسلامى..... عفىف طبارة	
۵- الله..... د. مصطفى عمود	
۶- الشيطان يحكم..... د. مصطفى محمود	
۷- رأيت الله..... د. مصطفى محمود	
۸- الجغرافىة الطبعىة..... لىلف الخامس الأدىبى	
۹- العلم يدعو للايمان..... د. كرىسون	
۱۰- المادة بين الأزلىة والحدوث..... الشىخ محمد حسن آل ياسىن.	



المصادفة في ميزان المنطق

محمد ملا صالح الشهرزوري

من مطبوعات المجمع العلمي الكردي

مطبعة المجمع العلمي الكردي بغداد - ١٩٧٦

زنجیرہی پہ یامہ کانی رینوین

<p>۲۷ اجزاء</p> <p>لہ پیناؤ خدا و حدنگدا</p> <p>پوسن لہ پیناؤ پیناؤ پو کولی پیناؤ پیناؤ</p>	<p>۲۷ اجزاء</p> <p>رہواندئہ وہی گوہانہ کان</p> <p>پوسن لہ پیناؤ پیناؤ پو کولی پیناؤ پیناؤ</p>	<p>۲۷ اجزاء</p> <p>شتہ زور پینوستہ کانی ژانی گہنج</p> <p>پوسن لہ پیناؤ پیناؤ پو کولی پیناؤ پیناؤ</p>	<p>۲۷ اجزاء</p> <p>تیشکیک بوسہر قزواو قہدہر</p> <p>پوسن لہ پیناؤ پیناؤ پو کولی پیناؤ پیناؤ</p>
<p>۲۷ اجزاء</p> <p>سہ لہ فیہت ورمہندہ کانی لہ فیکری نیسلامیدا</p> <p>پوسن لہ پیناؤ پیناؤ پو کولی پیناؤ پیناؤ</p>	<p>۲۷ اجزاء</p> <p>تئوری نہ خلاقی نیسلامی</p> <p>پوسن لہ پیناؤ پیناؤ پو کولی پیناؤ پیناؤ</p>	<p>۲۷ اجزاء</p> <p>مؤزگارہ باواکانہ</p> <p>پوسن لہ پیناؤ پیناؤ پو کولی پیناؤ پیناؤ</p>	<p>۲۷ اجزاء</p> <p>فلسفہی بالانوشی</p> <p>پوسن لہ پیناؤ پیناؤ پو کولی پیناؤ پیناؤ</p>
<p>۲۷ اجزاء</p> <p>لہ کانی ہادی لہ ایکوونی پتہ مہارہ لہ توان عادت و پتہ مہارہ</p> <p>پوسن لہ پیناؤ پیناؤ پو کولی پیناؤ پیناؤ</p>	<p>۲۷ اجزاء</p> <p>سروشٹ</p> <p>پانؤ ایزمی نا پانی وہی فونسی رہنہ لہ</p> <p>پوسن لہ پیناؤ پیناؤ پو کولی پیناؤ پیناؤ</p>	<p>۲۷ اجزاء</p> <p>لہ ترازووسے ژریہا</p> <p>پوسن لہ پیناؤ پیناؤ پو کولی پیناؤ پیناؤ</p>	<p>۲۷ اجزاء</p> <p>دیکہوت لہ لہ ترازووی ژریہا</p> <p>پوسن لہ پیناؤ پیناؤ پو کولی پیناؤ پیناؤ</p>
<p>۲۷ اجزاء</p> <p>مارکس</p> <p>پوسن لہ پیناؤ پیناؤ پو کولی پیناؤ پیناؤ</p>	<p>۲۷ اجزاء</p> <p>فرزید</p> <p>پوسن لہ پیناؤ پیناؤ پو کولی پیناؤ پیناؤ</p>	<p>۲۷ اجزاء</p> <p>داروین</p> <p>پوسن لہ پیناؤ پیناؤ پو کولی پیناؤ پیناؤ</p>	<p>۲۷ اجزاء</p> <p>دکتور محمد رفیقان ویدہف سہت ژریہا</p> <p>پوسن لہ پیناؤ پیناؤ پو کولی پیناؤ پیناؤ</p>
<p>۲۷ اجزاء</p> <p>لہی سورینہ کیم</p> <p>پوسن لہ پیناؤ پیناؤ پو کولی پیناؤ پیناؤ</p>	<p>۲۷ اجزاء</p> <p>گہشتہ کم گوما لہوہ بؤ باومہ</p> <p>پوسن لہ پیناؤ پیناؤ پو کولی پیناؤ پیناؤ</p>		

مکتبہ ذہنگیری پٹی نئی
07480176623-07301122110